Nederlandse Voedsel- en
Warenautoriteit
Ministerie van Economische Zaken

Zo doende 2014

Jaaroverzicht dierproeven en proefdieren van de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit

elzijn, ziekte, vis, veiligheid, fok,
echnologie, muis, toezicht, wet,
orging, gedrag, toezicht, vaccin,
ziekte, welzijn, biotechnologie,
nderwijs, toetsing, onderzoek,
rging, vaccin, toezicht, medicijn,
nijn, ongerief, proefdieren, vis,

Voorwoord

Deze uitgave van 'Zo doende 2014' geeft informatie over de dierproeven die vergunninghouders hebben uitgevoerd, de proefdieren die bij vergunninghoudende instellingen aanwezig zijn, en het toezicht dat de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA) heeft uitgevoerd op de naleving van de Wet op de dierproeven (Wod) in 2014. De NVWA heeft dit jaaroverzicht opgesteld op basis van onder andere gegevens die de vergunninghoudende instellingen hebben aangeleverd.

Met dit jaaroverzicht onderstreept de NVWA het belang van zorgvuldige en transparante informatievoorziening over dierproeven en proefdieren in Nederland. Het beleid van de overheid streeft naar het verantwoord en zorgvuldig toepassen van dierproeven. De NVWA draagt hieraan bij door toe te zien op de naleving van de Wet op de dierproeven. De NVWA-inspecties van 2014 laten het beeld zien dat vergunninghouders de voorschriften die direct verband houden met het welzijn van de proefdieren goed hebben nageleefd.

Ter implementatie van de Europese richtlijn 2010/63/EU en vooruitlopend op de inwerkingtreding van de herziene Wet op de dierproeven hebben vergunninghoudende instellingen in 2014 voor het eerst op een nieuwe manier de registratie van proefdieren uitgevoerd.

De zorgvuldige uitwerking en afstemming van de nieuwe manier van registreren heeft de NVWA meer tijd en personele capaciteit gevraagd dan voorgaande jaren. Zo doende 2014 verschijnt dan ook later dan gebruikelijk.

Klachten over het omgaan met proefdieren kunt u, eventueel vertrouwelijk, melden. Dit kunt u doen op de internetsite van de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (www.nvwa.nl), telefonisch via 0900-0388 of bij één van de inspecteurs die toezicht houden op de naleving van de Wet op de dierproeven.

Ook als u vragen hebt over het onderwerp kunt u op die manier contact opnemen met de NVWA. Meer informatie over dierproeven en eerdere jaaroverzichten vindt u op www.nvwa.nl.

Harry Paul
Utrecht, februari 2016
Inspecteur-generaal Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit

Inhoudsopgave

1 Samenvatting

Nieuwe registratiemethodiek
Met de implementatie van de Europese richtlijn 201063/EU is de registratie van proefdieren met ingang van het registratiejaar 2014 veranderd. Vooruitlopend op de inwerkingtreding van de herziene Wet op de dierproeven (Wod), is de registratie van 2014 uitgevoerd conform het Europese uitvoeringsbesluit EU/2012/707. Het uitvoeringsbesluit geeft nadere uitleg over de registratie-eisen die voortvloeien uit de richtlijn EU/2010/63. Deze nieuwe registratiemethodiek heeft geleid tot een verandering in de omschrijving van registratiecategorieën. De NVWA heeft vanaf dit jaar de Nederlandse registratiegegevens zo'n manier gepresenteerd dat vergelijking met de gegevens van andere EU-landen in de toekomst mogelijk is.

In de nieuwe methodiek zijn veel dieren meegerekend, die eerder niet in beeld kwamen.
In 2014 registreerden de Nederlandse vergunninghouders 621.027 dierproeven; een stijging van 94.434 (17,9%) ten opzichte van 2013. Over 2014 registreerden de vergunninghouders meer dierproeven met muizen, kippen, vissen, runderen, ratten en konijnen. Er vonden minder proeven plaats met paarden en oude-wereld apen (Resusapen en Java-apen). In 2014 zijn 145.387 (25,8%) dierproeven verricht op genetisch gewijzigde dieren. Dat is een stijging van 69.248 dieren ten opzichte van het aantal genetisch gemodificeerde dieren in 2013.

Deze stijging van het aantal genetisch gewijzigde dieren is voor een groot gedeelte het gevolg van dat de nieuwe registratiemethodiek voor bepaalde categorieën proefdieren uitgaat van een ruimere definitie van het begrip dierproef: dieren die gefokt worden voor dierproeven en een aantasting van hun welzijn ondervinden, dienden voorheen ook al te worden geregistreerd als dierproef. Bij het maken van genetisch gewijzigde lijnen tellen nu echter twee generaties nakomelingen als dierproeven totdat uit een welzijnsevaluatie blijkt dat er geen sprake is van ongerief. Door de nieuwe strengere registratiesystematiek worden dus in 2014 dieren geregistreerd die voorheen niet als dierproef werden beschouwd. Het lijkt niet zeer waarschijnlijk dat er sprake is van een reële stijging, aangezien het aantal dierproeven met genetisch gemodificeerde dieren de afgelopen jaren nagenoeg stabiel is gebleven.

De overgang naar de nieuwe registratiesystematiek is zowel voor de NVWA als voor de vergunninghouders een hele omschakeling. De vergunninghouders hebben hun registratiesystemen hierop aangepast of hebben in sommige gevallen zelfs hun registratiesystemen volledig vervangen door nieuwe systemen. De instituten hebben hun systemen opgeschoond, waarbij enkele vergunninghouders bij dossiers van dierproeven hebben geconcludeerd dat deze gegevens in eerdere jaren nog niet correct waren doorgegeven. Ze hebben deze niet eerder geregistreerde dierproeven in 2014 alsnog doorgegeven, wat heeft geleid tot meer meegetelde proeven in dit verslagjaar. Het gaat daarbij om ca. 25.000 extra dierproeven.

In Bijlage 5 wordt een overzicht gegeven van de gevolgen van de wijzigingen van het nieuwe registratiesysteem op het aantal registreerde dierproeven. Ook wordt een vergelijking gegeven van de registratiegegevens van het aantal dierproeven c.q. het aantal betrokken proefdieren van de rapportagejaren 2013 en 2014 waar dit op grote lijnen mogelijk is.

Hergebruik van proefdieren
Een dierproef wordt gedefinieerd als "elk al dan niet invasief gebruik van een dier voor experimentele of andere

doeleinden, waarvan het resultaat bekend of onbekend is, of voor onderwijskundige doeleinden, die bij het dier evenveel of meer pijn, lijden, angst of blijvende schade kan veroorzaken als, dan wel dan het inbrengen van een naald volgens goed diergeneeskundig vakmanschap”. Het is mogelijk om een proefdier te laten deelnemen aan meerdere onderzoeken. Hierdoor ligt het werkelijke aantal proefdieren lager dan het aantal verrichte dierproeven. In 2014 zijn 6.319 dieren één of meerdere malen hergebruikt in een dierproef.

Doel van de proef

Verreweg de meeste proeven voeren vergunninghouders uit voor de doelen *Toegepast en omzettingsgericht onderzoek* (180.895, 32, 1%), *Fundamenteel wetenschappelijk onderzoek* (155.538, 27,6%), en *Krachtens wetgeving vereiste toxiciteits- en veiligheidstesten* (145.282, 25,8%).

Inspecties NVWA

De NVWA houdt toezicht op de naleving van de Wet op de dierproeven (Wod). De NVWA inspecteert in 2014 alle vergunninghouders, op enkele kleine vergunninghouders na die in dit jaar geen dierproeven hebben uitgevoerd of geen dieren hebben. In 2014 verleent de NVWA namens de Minister van Economische Zaken een nieuwe vergunning aan vier instellingen; twee vergunningen worden op verzoek van de vergunninghouder ingetrokken. Eind 2014 zijn 83 instellingen in het bezit van een vergunning voor het verrichten van dierproeven. Deze instellingsvergunninghouders zijn bijvoorbeeld universiteiten, academische ziekenhuizen, onderzoeksinstellingen en farmaceutische bedrijven. Van de 83 vergunninghouders zijn 45 instellingen ook in het bezit van een vergunning voor het fokken of afleveren van dieren met het oog op dierproeven. Eén instelling is alleen in het bezit van een fokvergunning.

In 2014 voert de NVWA in totaal 297 inspecties uit. Dit zijn 40% inspecties meer dan in 2013. Tijdens de inspecties geeft de NVWA drie schriftelijke waarschuwingen aan drie verschillende vergunninghouders. Bij twee vergunninghouders waar in 2013 het voornemen tot beperking van de vergunning is aangekondigd, vervolgt de NVWA in 2014 het frequente toezicht. Bij één van deze twee vergunninghouders geeft de NVWA in 2014 een schriftelijke waarschuwing.

2 Toezicht

Algemeen

De NVWA houdt toezicht op naleving in het kader van de Wet op de dierproeven (Wod). In 2014 gaat het om toezicht op 83 instellingen en bedrijven die een instellingsvergunning hebben voor het verrichten van dierproeven, het fokken van proefdieren en het afleveren van proefdieren. Deze instellingsvergunninghouders zijn bijvoorbeeld universiteiten, academische ziekenhuizen, onderzoeksinstellingen en farmaceutische bedrijven.

De NVWA inspecteert in 2014 alle vergunninghouders, op enkele kleine vergunninghouders na die in dit jaar geen dierproeven hebben uitgevoerd of geen dieren hebben. De NVWA voert haar toezicht risicogericht uit. Aan de hand van scores op risico-indicatoren bepaalt de NVWA hoe vaak zij een bepaalde vergunninghouder jaarlijks inspecteert. Risico-indicatoren zijn bijvoorbeeld het aantal dieren, het aantal verschillende diersoorten, het aantal locaties waar dierproeven plaatsvinden, de soorten dierproeven, de inspectiehistorie en eventuele meldingen.

Voor 2014 heeft de NVWA vijf inspectieonderwerpen voor de uitvoering van het toezicht vastgesteld.
Deze inspectieonderwerpen zijn:

- De naleving van de Regeling huisvesting en verzorging proefdieren;
- De zorgvuldigheid van verrichte handelingen;
- Het verrichten van de handelingen conform het onderzoeksplan;
- De controle op de deskundigheid van personen die met proefdieren werken en/of dierproeven uitvoeren
- Overige redenen voor een inspectie zoals bijvoorbeeld de controle op de aanlevering van de registratiegegevens door vergunninghouders.

In 2014 voert de NVWA in totaal 297 inspecties uit bij vergunninghouders. Dit zijn 40% inspecties meer dan het vorige verslagjaar. Reden hiervoor is de tijdelijke ruimere personele bezetting.

Een aantal van de inspecties hebben twee inspecteurs uitgevoerd. De NVWA voert deze duo-inspecties uit bij bijvoorbeeld nieuwe vergunninghouders, bij vergunninghouders met verminderde naleving, bij specifieke inspectieonderwerpen of in het kader van intervisie en intercollegiale afstemming. De NVWA legt 37% van de inspectiebezoeken onaangekondigd af in 2014.

Afbeelding 1 (pagina 8) geeft de aantallen NVWA-inspecties weer per inspectieonderwerp in 2014. De meeste inspecties die de NVWA in 2014 uitvoert, betreffen inspecties op de naleving van de Regeling huisvesting en verzorging proefdieren.

De Wod is op 18 december 2014 herzien. Het toezicht op de Wod vindt in 2014 plaats op basis van de wetgeving en het interventiebeleid dat op dat moment nog geldt. Als een vergunninghouder de wet overtreedt, handhaaft de NVWA conform het interventiebeleid voor het toezicht op dierproeven en het gebruik van proefdieren. Het interventiebeleid is primair gericht op het opheffen van overtredingen. De NVWA kan bijvoorbeeld bij een overtreding een schriftelijke waarschuwing geven, waarbij de vergunninghouder de overtreding binnen de gestelde termijn moet verhelpen. Een andere vorm van interventie die de NVWA bij een ernstige of herhaalde overtreding kan toepassen, is het beperken of intrekken van de instellingsvergunning. De vergunninghouder mag dan in het uiterste geval geen dierproeven meer uitvoeren of geen proefdieren meer fokken of afleveren. Daarnaast kan de NVWA naleefhulp

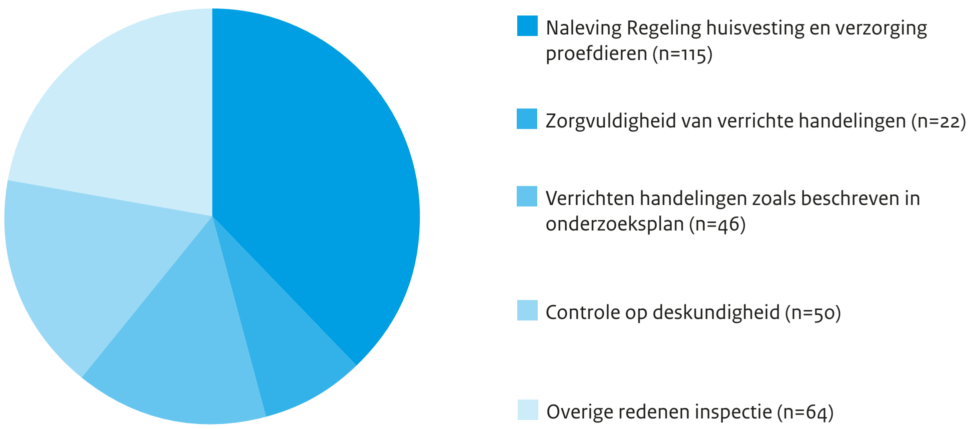
geven aan de vergunninghouder. De NVWA geeft dan informatie hoe de vergunninghouder aan de wettelijke voorschriften kan voldoen.

Maatregelen

In 2014 geeft de NVWA drie schriftelijke waarschuwingen aan drie verschillende vergunninghouders. Bij alle drie de vergunninghouders constateert de NVWA dat de vergunninghouders onvoldoende het ongerief van proefdieren vastleggen in een welzijnsdagboek. Dit is een overtreding van artikel 12 van de Wod en daarmee samenhangend artikel 18 van de Regeling huisvesting en verzorging proefdieren. Ook stelt de NVWA bij de drie vergunninghouders vast dat de proefdieren anders gebruikt worden dan beschreven in het onderzoeksplan. Dit is een overtreding van artikel 10c van de Wod. Daarnaast constateert de NVWA dat de drie vergunninghouders nalaten om dieren ongerief te besparen in de mate waarin dit mogelijk is zonder de proef te verijdelen. Dit is een overtreding van artikel 13 van de Wod.

Frequent toezicht

Bij twee vergunninghouders kondigde de NVWA in 2013 het voornemen aan tot beperking van de vergunning. In 2014 continueert de NVWA het frequente toezicht op deze vergunninghouders. Bij één van deze twee vergunninghouders geeft de NVWA in 2014 een schriftelijke waarschuwing.

Afbeelding 1
Aantallen NVWA-inspecties per inspectieonderwerp uitgevoerd in 2014

3 Verlenen van ontheffingen en vergunningen

De NVWA voert namens de Minister van Economische Zaken nog twee andere taken uit in het kader van de Wet op de dierproeven (Wod). Deze taken zijn het verlenen van ontheffingen en het verlenen van vergunningen.

Verlenen van ontheffingen

In 2014 verleent de NVWA 81 ontheffingen om dieren in dierproeven te gebruiken die niet afkomstig zijn van een erkende fokker. In de meeste gevallen gaat het om dieren afkomstig uit de wilde fauna. Ook verleent de NVWA 76 ontheffingen op basis van eisen die de wet stelt aan deskundigheid van personen. Het gaat hier om acht ontheffingen voor artikel 9 van de Wod (deskundigheid voor het opzetten van dierproeven) en 68 ontheffingen voor artikel 12 van de Wod (deskundigheid voor verzorging van dieren en het uitvoeren van handelingen bij dieren).

Verlenen van vergunningen

Eind 2014 zijn 83 instellingen in het bezit van een vergunning voor het verrichten van dierproeven conform artikel 2 van de Wod. Daarvan zijn 45 instellingen ook in het bezit van een vergunning op basis van artikel 11a voor het fokken of afleveren van dieren met het oog op dierproeven. Eén instelling is alleen in het bezit van een fokvergunning. Bijlage 4 geeft een overzicht van de vergunninghouders.

Nieuwe vergunningen

In 2014 verleent de NVWA namens de Minister een nieuwe vergunning aan:

- Vereniging Sportvisserij Nederland te Bilthoven
- Natuurbalans - Limes Divergens BV te Nijmegen
- QVQ BV te Utrecht
- Innoser Laboratories BV te Leiden

Ingetrokken vergunningen

In 2014 heeft de NVWA op verzoek van de vergunninghouder twee vergunningen ingetrokken:

- Deltacell te Leiden
- IQ Corporation te Groningen

4
Registratie proefdieren en dierproeven

4.1 Inleiding

Conform artikel 15 van de Wet op de dierproeven moeten vergunninghouders over het voorafgaande kalenderjaar opgave doen van de verwerving van de proefdieren en de verrichte dierproeven. Over 2014 heeft de NVWA registratiegegevens ontvangen van 83 instellingen. Daarvan verrichten 15 vergunninghouders in het verslagjaar geen dierproeven. Dit hoofdstuk geeft een samenvatting van de bijzonderheden van de registratiegegevens.

De vergunninghouders hebben de registratiegegevens aangeleverd conform de nieuwe registratiemethodiek. Hierdoor zijn deze gegevens moeilijker te vergelijken met die van voorgaande jaren. De NVWA heeft er voor gekozen om daarom alleen op hoofdlijnen een verband te leggen met de gegevens van voorgaande jaren. In bijlage 2 presenteren de tabellen 1 tot en met 15 de belangrijkste gegevens over de verwerving en bestemming van proefdieren en de uitgevoerde dierproeven. De NVWA heeft vanaf dit jaar de Nederlandse registratiegegevens op zo'n manier gepresenteerd dat vergelijking met de gegevens van andere EU-landen in de toekomst mogelijk is.

Op verzoek van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) geven de tabellen 16 tot en met 29 van bijlage 2 apart de dierproeven weer die verricht zijn bij universiteiten en universitaire medische centra. De tabellen 30 en 31 presenteren de dierproeven die in opdracht van het ministerie van Defensie zijn verricht.

4.2 Dierproeven

4.2.1 Algemeen

Vooruitlopend op de wijziging van de Wod, is de registratie in 2014 uitgevoerd conform het Uitvoeringsbesluit EU/2012/707 bij de Richtlijn EU/2010/63. Voor de nieuwe registratiemethodiek zijn alle eerder gestelde 13 registratievragen in meer of mindere mate aangepast. Dit maakt het erg moeilijk om de antwoorden op de aangepaste registratievragen één op één te vergelijken met die van voorgaande jaren.

In de tabellen 1 en 2, die zijn opgenomen in Bijlage 5, wordt een overzicht gegeven van de gevolgen van de wijzigingen van het nieuwe registratiesysteem op het aantal registreerde dierproeven (Tabel 1). In Tabel 2 wordt een vergelijking gegeven van de registratiegegevens van het aantal dierproeven c.q. het aantal betrokken proefdieren van de rapportagejaren 2013 en 2014 waar dit op grote lijnen mogelijk is.

4.2.2 Aantal dierproeven

In 2014 registreren de Nederlandse vergunninghouders 621.027 dierproeven; een stijging van 94.434 (17,9%) ten opzichte van 2013. Er zijn twee factoren die de stijging vrijwel volledig kunnen verklaren.

Het Uitvoeringsbesluit 2012/707 en het daarbij behorende Corrigendum geven nadere uitleg van de registratie-eisen die voortvloeien uit de Richtlijn EU/2010/63. Daarin is de definitie van "Het creëren van een genetisch gewijzigde lijn" uitgebreid met "tenminste de eerste twee generaties van een nieuwe genetisch gewijzigde lijn, totdat uit een welzijnsevaluatie blijkt dat er geen sprake is van ongerief". De meeste

vergunninghouders zullen, conform het verzoek van de NVWA over 2014, nog geregistreerd hebben volgens de oude registratiemethodiek, waarbij pas sprake is van "Fok met ongerief" als dit (achteraf) blijkt uit de welzijnsevaluatie. Gebleken is dat tenminste één grote vergunninghouder bestaande lijnen waarvoor nog geen welzijnsevaluatie was gedaan, geregistreerd heeft als "Fok met ongerief". Bij de overgang naar de nieuwe registratiesystematiek hebben vergunninghouders hun registratiesystemen hierop aanpast of hebben vergunninghouders in sommige gevallen zelfs hun registratiesystemen volledig vervangen door nieuwe systemen. De vergunninghouders hebben hun systemen opgeschoond, waarbij enkele vergunninghouders bij dossiers van dierproeven hebben geconcludeerd dat deze gegevens in eerdere jaren nog niet correct waren doorgegeven. Ze hebben deze niet eerder geregistreerde dierproeven in 2014 alsnog doorgegeven, wat heeft geleid tot meer meegetelde proeven in dit verslagjaar. Het gaat daarbij om circa 25.000 extra dierproeven.

4.2.3 Doden zonder voorafgaande handeling

Het doden van dieren alleen ten behoeve van het gebruik van hun organen, weefsels of lichaamsvloeistoffen merkt Nederland, in tegenstelling tot de EU, aan als dierproef. In 2014 gebruiken de Nederlandse vergunninghouders hiervoor 57.258 dieren (9,2%) die zij registreren in de categorie 'Doden zonder voorafgaande handeling'. Voor deze categorie worden ten opzichte van de overige dierproeven relatief veel ratten gebruikt. De onderstaande afbeeldingen maken bij "Doden zonder voorafgaande handeling" de onderverdeling per diersoort en per doel van de proef.

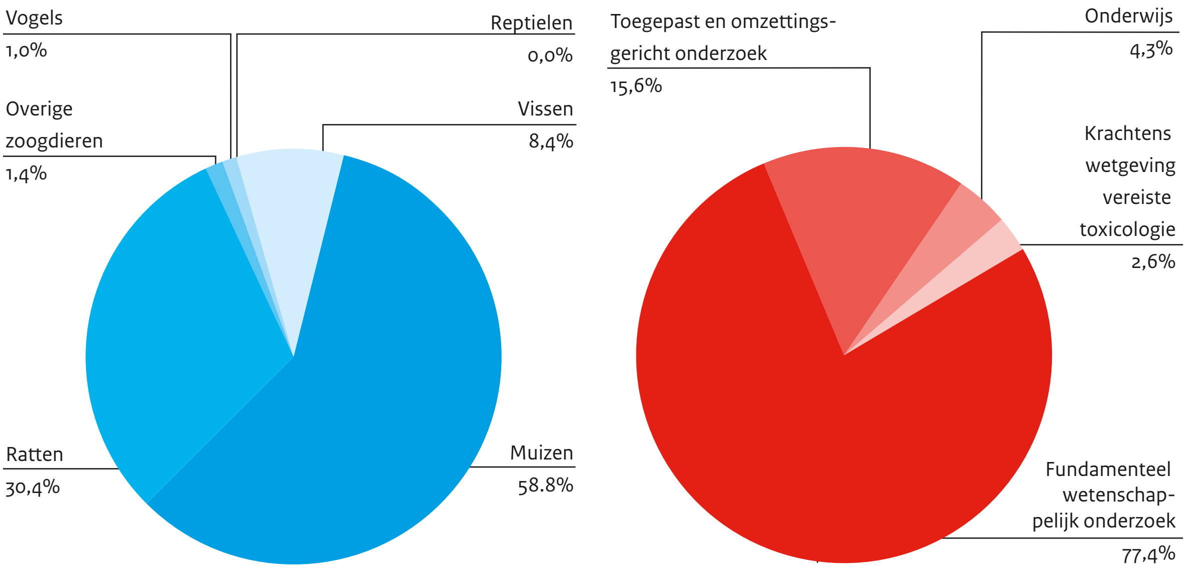
Leeswijzer bij analyses en tabellen in 4. Registratie proefdieren en dierproeven

Uitsluitend Nederlandse vergunninghouders registreren de categorie Doden zonder voorafgaande handeling. Om de vergelijking met andere EU-landen in de toekomst te vereenvoudigen, is er voor gekozen de categorie Doden zonder voorafgaande handeling buiten de analyse te laten van de aspecten van dierproeven. Dit betekent dat alle volgende analyses en tabellen in hoofdstuk 4, conform de EU-systematiek, steeds gebaseerd zijn op:

Het totaal aantal dierproeven geregistreerd in 2014 (=621.027) minus het aantal dieren gedood zonder voorafgaande handeling (=57.258) is het aantal dierproeven voor de Europese registratie (=563.769).

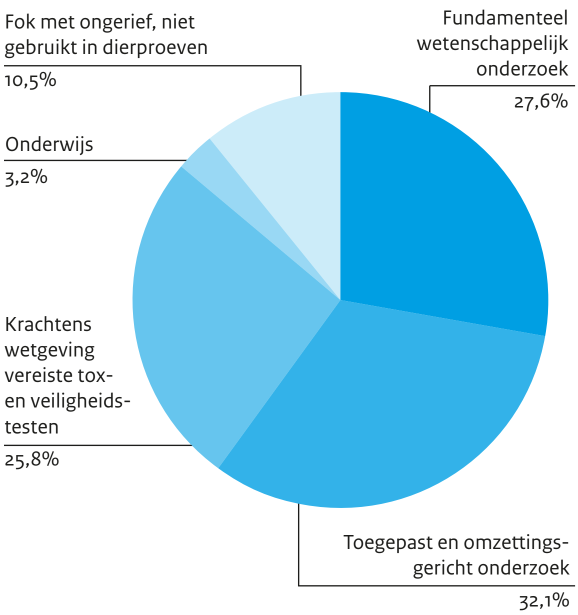
Waar vergelijking met voorgaande jaren mogelijk is, zijn die aantallen ook gecorrigeerd voor Doden zonder voorafgaande handelingen. Op basis van de Europese registratie zijn in 2014 113.080 (25,1%) meer dierproeven uitgevoerd dan in 2013.

Afbeelding 1
Doden zonder voorafgaande handeling, per diersoort en per doel van de proef

4.2.4 Doel van de proef

Afbeelding 2
Aantallen dierproeven per hoofddoel

In de registratie kunnen acht hoofddoelen worden onderscheiden waarvoor dierproeven worden uitgevoerd:

- Fundamenteel wetenschappelijk onderzoek
- Toegepast en omzettingsgericht onderzoek
- Onderwijs
- Bescherming van het milieu
- Bescherming van diersoorten
- Krachtens wetgeving vereiste toxicologische en veiligheidstesten
- Forensisch onderzoek
- Fok met ongerief, niet gebruikt in dierproeven

Verreweg de meeste dierproeven worden uitgevoerd voor de doelen *Toegepast en omzettingsgericht onderzoek* (180.895, 32,1%), *Fundamenteel wetenschappelijk onderzoek* (155.538, 27,6%), en *Krachtens wetgeving vereiste toxiciteits- en veiligheidstesten* (145.282, 25,8%).

De doelen *Bescherming van het milieu* (1.510, 0,27%), *Bescherming van diersoorten* (3.097, 0,55%) en *Forensisch onderzoek* (10 proeven, 0,00%) zijn uit de taartdiagram gelaten vanwege de kleine percentages.

4.2.5 Wettelijke bepalingen

In 2014 hebben de vergunninghouders 145.282 dierproeven (25,8% van het totaal) uitgevoerd op grond van wettelijke bepalingen. 138.586 (24,6%) proeven zijn uitgevoerd op grond van EU-wetgeving, 5.924 (1,1%) proeven op grond van niet-EU wetgeving en 772 proeven op grond van nationale wetgeving in EU-landen.
De meest voorkomende wettelijke bepalingen hebben betrekking op diergeneesmiddelen (53.355), geneesmiddelen voor de mens (48.643) en industriële chemicaliën (30.446 dierproeven).

4.2.6 Diersoorten

Vergelijking 2014 met 2013:
Grote stijgingen betreffen de aantallen proeven met muizen (60.249, 27,7%), kippen (20.778, 32,0%), vissen (8.793, 37,3%), runderen (8.803, 285,5%), ratten (7.141, 7,8%) en konijnen (5.132, 91,1%).
Het aantal proeven met paarden daalt in 2014 met 1.485 (79,6%).

Tabel 1
Aantallen dieren waarop dierproeven zijn verricht in 2013 en 2014

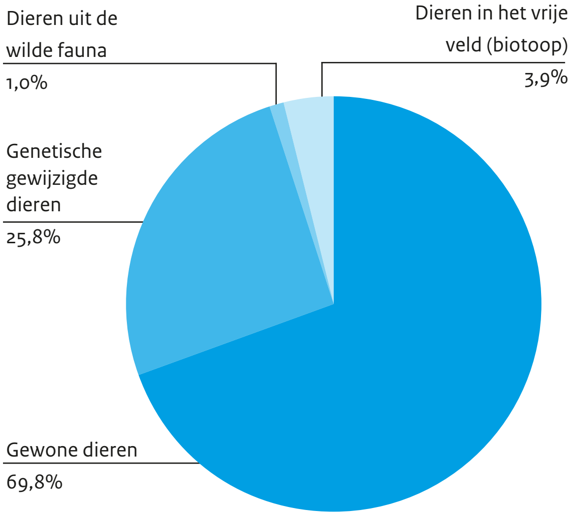
Diersoort	2013	%	2014	%
Muizen	217.256	48,2	277.505	49,2
Ratten	91.984	20,4	99.125	17,6
Hamsters	2.746	0,6		
Cavia's	3.802	0,8	4.348	0,8
Mongoolse gerbils		0,0	68	0,0
Syrische goudhamsters		0,0	1.702	0,3
Andere knaagdieren	698	0,2	2.217	0,4
Konijnen	5.631	1,2	10.763	1,9
Honden	629	0,1	1.068	0,2
Katten	155	0,0	244	0,0
Fretten	372	0,1	782	0,1
Andere roofdieren / andere vleeseters	232	0,1	342	0,1
Klauwaapjes		0,0	77	0,0
Nieuwe wereld-apen	35	0,0		
Oude wereld-apen	188	0,0		
Resusapen		0,0	143	0,0
Java-apen		0,0	18	0,0
Mensapen		0,0		
Paarden, ezels en kruisingen daarvan	1.866	0,4	381	0,1
Varkens	11.095	2,5	13.179	2,3
Geiten	123	0,0	437	0,1
Schapen	2.420	0,5	2.496	0,4
Runderen	3.083	0,7	11.886	2,1
Andere zoogdieren	70	0,0	24	0,0
Kippen, huishoenders	64.897	14,4	85.675	15,2
Kwartels	87	0,0		
Andere vogels	19.010	4,2	17.307	3,1
Reptielen	499	0,1	748	0,1
Amfibieën	225	0,0	855	0,2
Vissen	23.586	5,2	32.379	5,7
Totaal	**450.689**	**100,0**	**563.769**	**100,0**

4.2.7 Bijzonderheid dier

Vergunninghouders dienen bij de registratie aan te geven of een dierproef is verricht op:

- een gewoon dier
- een genetisch gewijzigd dier
- een dier afkomstig uit de wilde fauna
- een dier in het vrije veld (biotoop).

Afbeelding 3
Bijzonderheid dier

Genetisch gewijzigde dieren

Het Corrigendum van 24 januari 2013 bij het Uitvoeringsbesluit geeft een bredere definitie van genetisch gewijzigde dieren dan de oorspronkelijke – ook in de Nederlandse registratie gebruikte – definitie van genetisch gemodificeerde dieren.

Genetisch gemodificeerde dieren zijn dieren waarvan het genoom door een DNA-techniek is gewijzigd; genetisch gewijzigde dieren zijn ook dieren van lijnen met een spontane of chemisch geïnduceerde mutatie. In 2014 zijn 145.387 (25,8%) dierproeven verricht op genetisch gewijzigde dieren. Het aantal geregistreerde dierproeven op genetisch gewijzigde dieren is daarmee 69.246 hoger dan het aantal geregistreerde dierproeven op genetisch gemodificeerde dieren in 2013. Dit heeft gedeeltelijk te maken met de uitbreiding van de definitie. Ook kan er in dit bijzondere geval sprake zijn van een inhaalslag die vergunninghouders hebben gemaakt bij het afsluiten van de oude registratie.

De meeste dierproeven op genetisch gewijzigde dieren hebben vergunninghouders verricht op muizen (141.330, 97,2% van het aantal dierproeven op genetisch gewijzigde dieren). In beperkte mate betreft het dierproeven op zebravissen (2.162 dieren, 1,5%), ratten (1.832 dieren, 1,3%), en konijnen (63 dieren, 0,04%).

Dieren uit de wilde fauna

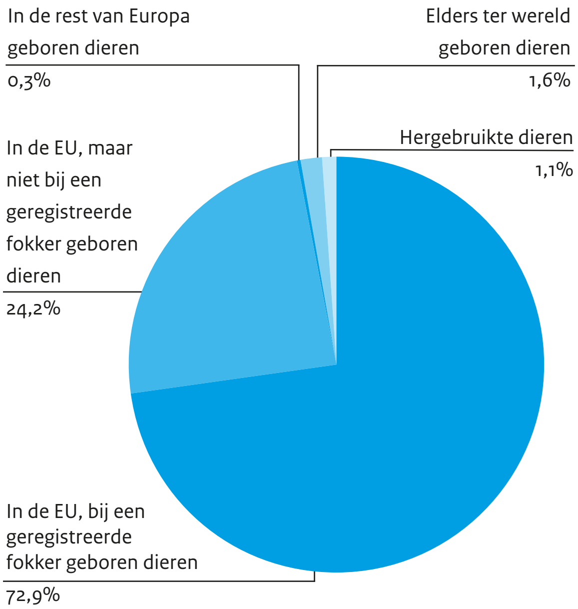
In 2014 zijn 5.397 dierproeven verricht op dieren uit de wilde fauna. Dat zijn er 4.104 meer dan in 2013. Het betreft vooral vissen (4.593). De proeven worden gedaan voor de doelen *Bescherming van diersoorten, Bescherming van het milieu, Krachtens wetgeving vereiste toxiciteits- en veiligheidstesten (Bioaccumulatie)* en *Toegepast en omzettingsgericht onderzoek* (onder andere aandoeningen bij de mens en dierenwelzijn).

Dieren in hun biotoop

In 2014 vinden 21.797 dierproeven plaats op dieren in hun natuurlijke leefomgeving (biotoop). Dat aantal is vergelijkbaar met 2013 (22.567). Het betreft vooral vogels (15.791, 72,4%) voor fundamenteel wetenschappelijk onderzoek (ethologie, diergedrag en biologie), toegepast en omzettingsgericht onderzoek en bescherming van diersoorten, en vissen (3.157, 14,5%) voor fundamenteel wetenschappelijk onderzoek.

4.2.8 Herkomst en hergebruik van gebruikte proefdieren in dierproeven

Afbeelding 4
Herkomst dieren in dierproef

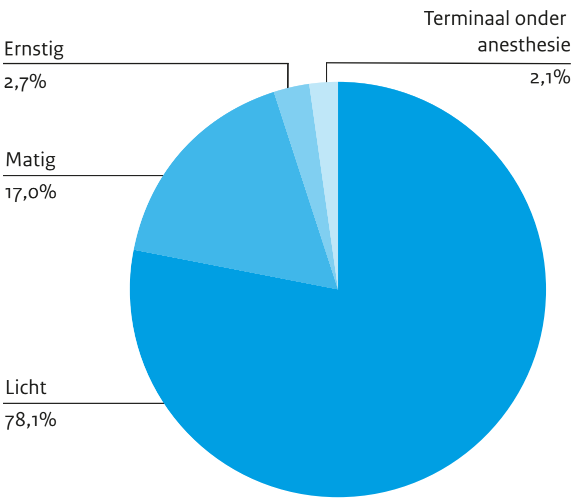
Het merendeel van de proefdieren gebruikt in dierproeven (410.720, 72,9%) zijn geboren bij een geregistreerde fokker in de EU. Het is mogelijk is om een proefdier meer dan één maal in een dierproef te gebruiken. Hierdoor ligt het werkelijke aantal gebruikte proefdieren lager dan het aantal verrichte dierproeven. In 2014 zijn 6.319 dieren één of meerdere malen hergebruikt. Hergebruik vindt met name plaats bij proeven met het doel onderwijs (3.972, 62,9%).

4.2.9 Bijzondere technieken

De registratiemethodiek van de dierproeven vraagt bijzondere technieken of ingrepen te vermelden. Hieronder registreren vergunninghouders het doden zonder voorafgaande handeling (zie 4.2.3) en het gebruik van dieren voor het creëren van een nieuwe genetisch gewijzigde lijn. Hiervoor zijn in 2014 13.796 dieren gebruikt. Dit is ongeveer evenveel als in 2013 (13.895). Het betreft 13.726 muizen en 70 zebravissen.

4.2.10 Ongerief

Afbeelding 5
Ongerief bij dierproeven

Het ondervonden ongerief wordt vastgelegd in een welzijnsdagboek; op basis van de welzijnsevaluatie schat de vergunninghouder achteraf de mate van ongerief in bij dieren. De nieuwe registratiemethodiek deelt ongerief in vier categorieën in (terminaal onder anesthesie, licht, matig, ernstig). In uitzonderlijke situaties kan aangegeven worden dat het ongerief de categorie ernstig oversteeg. Verreweg de meeste dierproeven registreren vergunninghouders als licht of matig ongerief.

Tot 2014 is het ongerief geregistreerd in 6 categorieën: gering, gering-matig, matig, matig-ernstig, ernstig en zeer ernstig. Het totaal aantal dieren dat in 2014 geregistreerd is in de nieuwe categorieën licht en terminaal onder anesthesie (samen 80%) is ongeveer even groot als het aantal van de laagste drie categorieën (samen ca. 85%) volgens de oude registratiemethodiek. De categorie “matig ongerief” (2014) komt grofweg overeen met de categorie “matig-ernstig” uit de oude registratie, aangevuld met circa 5% van het totaal aantal dierproeven dat voorheen als “matig’ stond geregistreerd. Het aantal dierproeven waarbij de dieren ernstig of zeer ernstig ongerief ondervonden (2,7%) is in 2014 gedaald ten opzicht van voorafgaande jaren (maximaal ca. 4%). Vanwege de verandering in de registratiemethodiek is het niet zeker of dit een reële daling is.

4.2.11 Pijnbestrijding

In de nieuwe registratiemethodiek zijn de coderingen gewijzigd, zowel voor pijnbestrijding als voor anesthesie. De opties “Is niet toegepast/onverenigbaar proef” en “Is niet toegepast/praktisch niet uitvoerbaar” zijn gecombineerd tot één optie “Is niet toegepast/ onverenigbaar proef/ praktisch niet uitvoerbaar”. In de praktijk blijken deze twee opties nauwelijks te onderscheiden. Het percentage proefdieren dat pijnbestrijding kreeg is ten opzichte van 2013 enigszins gedaald.

4.2.12 Anesthesie

Uit de gegevens blijkt dat bij 174.051 dierproeven anesthesie is toegepast en dat bij 10.450 (1,8%) proeven geen anesthesie mogelijk was omdat dit onverenigbaar was met de proef. Uit analyse van de registratie blijkt dat de dieren bij 46 van deze 10.450 proeven ernstig ongerief ondervonden.

4.2.13 Toestand na de proef

Uit de gegevens blijkt dat bij 492.625 (87,4%) dierproeven de dieren tijdens of in het kader van de proef zijn gestorven of gedood. Bij 71.144 (12,6%) van de dierproeven blijven de dieren na afloop in leven.

4.3 Herkomst proefdieren

Algemeen

Onderstaande tekst heeft betrekking op de herkomst van *alle* dieren, dus ook dieren waarop (nog) geen dierproeven zijn verricht. Paragraaf 4.2.8. spitst zich toe op de herkomst van dieren in proeven. Onder "herkomst" wordt vanaf 1 januari 2014 verstaan: de plaats waar de dieren geboren zijn. Tot 1 januari 2014 werd herkomst gedefinieerd als de plaats waarvandaan de dieren als laatste geleverd zijn.

Nieuwe proefdieren bij een vergunninghouder kunnen afkomstig zijn uit eigen fok, van een fokinstelling voor proefdieren of uit een andere bron (wilde fauna of particuliere leveranciers).

Tabel 2 geeft informatie over de herkomst van de dieren die de vergunninghouders in 2014 hebben betrokken.
Deze tabel geeft het totaal weer van verworven proefdieren. De herkomstgegevens en fokgegevens van de professionele proefdierfokkers staan niet in de tabel om te voorkomen dat deze dieren dubbel geregistreerd worden.

Het totale aantal verworven dieren in 2014 is gedaald met 55.305 (5,4%) ten opzichte van het aantal in 2013.

4.3.1 Herkomst genetisch gewijzigde dieren.

Van het totaal aantal verworven dieren zijn 490.382 (50,2%) dieren genetisch gewijzigd. Ondanks de uitgebreidere definitie zijn dit 40.494 dieren minder dan in 2013. Deze daling doet zich vooral voor bij genetisch gewijzigde vissen. Het aantal verworven genetisch gewijzigde muizen stijgt in 2014. Uit de gegevens blijkt dat de meeste genetisch gewijzigde dieren verkregen zijn uit eigen fok /kweek.

4.3.2 Monitoring import genetisch gemodificeerde dieren

Wanneer het nodig is om voor onderzoek genetische gemodificeerde dieren te importeren, moet de vergunninghouder een importvergunning aanvragen. Het Bureau GGO van het RIVM geeft deze vergunning af.

In 2014 heeft het Bureau GGO 746 aanvragen ontvangen en gescreend op werkzaamheden met genetisch gemodificeerde dieren. Voor 164 van deze aanvragen hebben de vergunningaanvragers nadere informatie verwerkt over de herkomst van genetisch gemodificeerde dieren. Uiteindelijk blijken 115 aanvragen betrekking te hebben op de toevoeging van geïmporteerde genetisch gemodificeerde dieren. Dit sluit aan bij het verwachte gemiddelde op de langere termijn. De overige 49 vergunningen betreffen genetisch

Tabel 2
Herkomst van de in 2014 verworven dieren

Diersoort	Eigen fok	Fokinstelling	Andere herkomst	Totaal 2014	Totaal 2013
Muizen	491.695	126.314	21.980	639.989	597.755
Ratten	48.278	65.030	54	113.362	114.961
Andere knaagdieren	723	5.702	187	6.612	7.437
Honden	120	244	267	631	838
Katten	8	32	38	78	153
Andere dieren	114.681	95.747	6.117	216.545	311.378
Totaal	**655.505**	**293.069**	**28.643**	**977.217**	**1.032.522**

Tabel 3
Herkomst van de in 2014 verworven genetisch gemodificeerde dieren

Genetisch gemodificeerde diersoort	Eigen fok	Fokinstelling	Andere Herkomst	Totaal 2014	Totaal 2013
Muis	418.993	14.193	20.957	454.143	398.775
Rat	3.187	177	14	3.378	1.306
Konijn	111	167	0	278	59
Vis	31.573	756	200	32.529	130.682
Totaal	**453.864**	**15.293**	**21.171**	**490.328**	**530.822**

gemodificeerde dieren waarvoor de categorie “eigen vervaardiging dan wel verkregen binnen Nederland” van toepassing was.

De RIVM heeft vergunningen verleend aan universiteiten, academische ziekenhuizen, wetenschappelijke instellingen en aan een enkel farmaceutisch bedrijf. De vergunninghouders gebruiken deze geïmporteerde genetisch gemodificeerde dieren voor het doen van (fundamenteel) biomedisch wetenschappelijk onderzoek.

4.3.3 Dieren afkomstig uit de wilde fauna

Van de verworven proefdieren is 0,5% (5.148) afkomstig uit de wilde fauna. Het merendeel hiervan zijn vissen (87,1%).

4.3.4 ‘Dieren dood of gedood na gebruik in fok’ en ‘dieren dood of gedood vóór gebruik in fok of dierproef’

De NVWA houdt ook toezicht op dieren die bij een vergunninghoudende instelling aanwezig zijn en niet in dierproeven worden gebruikt (artikel 1, lid 4 Wod). De NVWA vraagt instellingsvergunninghouders om de dieren te registreren die zijn doodgegaan of gedood zonder dat zij zijn gebruikt in een dierproef.

Sinds 2014 wordt bij deze dieren onderscheid gemaakt tussen *dieren die zijn doodgegaan of gedood na gebruik in fok* (bijvoorbeeld ouderdieren die zijn gebruikt voor de fok) en *dieren die zijn dood gegaan of zijn gedood vóór gebruik in fok of dierproef* (bijvoorbeeld vanwege ongeschiktheid voor gebruik in dierproeven).

In 2014 zijn 106.539 dieren dood gegaan of gedood na gebruik in fok en 420.547 dieren doodgegaan of gedood vóór gebruik in fok of dierproef (zie Tabel 4). Het totaal aantal dieren dat in 2014 is doodgegaan zonder dat ze zijn gebruikt in een dierproef is daarmee 527.086. Dit is een is daling van het aantal dieren ten opzichte van 2013, maar vergelijkbaar qua aantallen met 2011 en 2012 (zie Tabel 5).

Tabel 4
Dieren doodgegaan of gedood vóór gebruik in fok of dierproef in 2014

	Dieren dood of gedood na gebruik in fok	Dieren dood of gedood vóór gebruik in fok of dierproef
‘Gewone’ dieren	33.263	73.184
Genetisch gemodificeerde dieren	73.276	347.355
Waarvan muizen	37.024	263.360
Waarvan ratten	0	1020
Waarvan amfibieën	0	0
Waarvan vissen	36.252	82.975
Dieren uit de wilde fauna	0	8
Totaal	**106.539**	**420.547**

Tabel 5
Dieren doodgegaan of gedood vóór gebruik in dierproef van 2010-2013

	2010	2011	2012	2013
‘Gewone’ dieren	136.290	135.473	129.015	128.475
Genetisch gemodificeerde dieren	359.347	394.878	395.695	446.026
Waarvan muizen	299.297	312.638	320.292	303.299
Waarvan ratten	637	1.086	844	783
Waarvan amfibieën	279	106	898	1.003
Waarvan vissen	59.134	81.048	73.661	140.941
Dieren uit de wilde fauna	123	95	25	10
Totaal dieren dood vóór dierproef	**495.760**	**530.446**	**524.735**	**574.511**

Bijlage 1 Dierproeven in 2014 in percentages

Bijzonderheid dier	**%**
A. Dier ander dan B, C en D	69,39
B. Genetisch gemodificeerd dier	25,79
C. Uit de wilde fauna	0,96
D. In het vrije veld (biotoop)	3,87
	100,00

Herkomst dieren en hergebruik	**%**
In de EU , bij een geregistreerde fokker geboren dieren	72,85
In de EU, maar niet bij een geregistreerde fokker geboren dieren	24,16
In de rest van Europa geboren dieren	0,27
Elders ter wereld geboren dieren	1,60
Hergebruikte dieren	1,12
	100,0

Doel	**%**
Fundamenteel wetenschappelijk onderzoek	27,59
Toegepast en omzettingsgericht onderzoek	
tbv de Mens	14,45
Dierziekten, dierenwelzijn	16,74
Overig	0,89
Bescherming van het milieu	0,27
Bescherming van diersoorten	0,55
Onderwijs	3,24
Forensisch onderzoek	0,00
Fok met ongerief, niet gebruikt in dierproef	10,50
Gereguleerde productie	0,48
Kwaliteitscontrole	14,94
Krachtens wetgeving vereiste toxicologie	
Algemeen	9,26
Ecologie	0,40
Diervoeder en doeldier	0,69
	100,00

Wettelijke bepalingen	**%**
Geen wettelijke bepaling	74,23
EU wetgeving	24,58
Nationale wetgeving EU-land(en)	0,14
Niet-EU wetgeving	1,05
	100,00

Bijzondere technieken *In de proef werden bijzondere technieken of ingrepen toegepast, bestaande uit:*	**%**
Géén van onderstaande technieken of ingrepen	88,55
Doden zonder voorafgaande handelingen	9,22
Gebruikt in productie van een nieuwe genetisch gewijzigde lijn	2,23
	100,00

Anesthesie	**%**
Werd niet toegepast omdat hiertoe geen aanleiding bestond	67,27
Werd niet toegepast omdat dit onverenigbaar was met de proef	1,85
Werd wel toegepast	30,87
	100,00

Pijnbestrijding, postoperatief of op een ander tijdstip	**%**
Werd niet toegepast omdat hiertoe geen aanleiding bestond	81,25
Werd niet toegepast omdat dit onverenigbaar was met de proef	8,93
Werd wel toegepast	9,82
	100,00

Mate van ongerief	%
Terminaal onder anesthesie	2,13
Licht	78,12
Matig	17,05
Ernstig	2,70
Ernstig overschrijdend	0,00
	100,00
Toestand van de dieren na beëindiging van de proef	**%**
Het dier is gestorven of gedood tijdens of in het kader van de proef	87,38
Het dier is na beëindiging van de proef in leven gelaten	12,62
	100,00
Doden zonder voorafgaande handeling, diersoort	**%**
Zoogdieren	90,60
waarvan muizen	*58,84*
waarvan ratten	*30,39*
Vogels	1,03
Vissen	8,37
Amfibien	0,00
Reptielen	0,00
	100,00
Doden zonder voorafgaande handeling, doel	**%**
Fundamenteel wetenschappelijk onderzoek	77,2
Toegepast en omzettingsgericht onderzoek	15,5
Onderwijs	4,3
Gereguleerde productie	0,0
Kwaliteitscontrole	0,2
Krachtens wetgeving vereiste toxicologie	2,6
	100,00

Bijlage 2
Registratie dierproeven en proefdieren 2014

Tabellarische registratiegegevens – algemeen

Instellingen voor wetenschappelijk onderwijs (wo)

Tabel 1
Diersoort - bijzonderheid dier

Diersoort	Gewoon dier (behalve aap)	Genetisch gemodificeerd zonder ongerief	Genetisch gemodificeerd met ongerief	Dieren uit wilde fauna (behalve aap)	Dieren in hun biotoop (behalve aap)	NHP F1	NHP F2 of groter	Nhp zichzelf instandhoudende kolonie	Totaal
Muizen	135.935	71.610	69.720	240					277.505
Ratten	97.293	855	977						99.125
Cavia's	4.348								4.348
Mongoolse gerbils	68								68
Syrische goudhamsters	1.702								1.702
Andere knaagdieren	443				1.774				2.217
Konijnen	10.700	63							10.763
Honden	1.068								1.068
Katten	234				10				244
Fretten	782								782
Andere roofdieren	251				91				342
Klauwaapjes								77	77
Resusapen						3		140	143
Java-apen							18		18
Paarden, ezels en kruisingen daarvan	381								381
Varkens	13.179								13.179
Geiten	437								437
Schapen	2.496								2.496
Runderen	11.886								11.886
Andere zoogdieren	18				6				24
Huishoenders	85.675								85.675
Andere vogels	1.138			378	15.791				17.307
Reptielen	74				674				748
Klauwkikkers	308								308
Andere amfibieën	13			240	294				547
Zebravissen	1.859	2.162							4.021
Andere vissen	20.662			4.539	3.157				28.358
Totaal	**390.950**	**74.690**	**70.697**	**5.397**	**21.797**	**3**	**18**	**217**	**563.769**

Tabel 2
Diersoort - herkomst dier en hergebruik

Diersoort	Hergebruikt (inclusief nhp)	In de eu (inclusief nederland) bij een geregistreerde fokker geboren dieren (geen nhp)	In de eu maar niet bij een geregistreerde fokker geboren dieren (geen nhp)	In de rest van europa geboren dieren (geen nhp)	Elders ter wereld geboren dieren (geen nhp)	In de eu (inclusief nederland) bij een geregistreerde fokker geboren apen	In azie geboren apen	Totaal
Muizen	1.746	272.747	1.238	244	1.530			277.505
Ratten	801	97.486	499		339			99.125
Cavia's	164	4.131	31		22			4.348
Mongoolse gerbils		68						68
Syrische goudhamsters	64	1.638						1.702
Andere knaagdieren	7	289	308	831	782			2.217
Konijnen	259	10.493	11					10.763
Honden	421	246			401			1.068
Katten	180	45	10		9			244
Fretten	13	499	92		178			782
Andere roofdieren	33		309					342
Klauwaapjes						77		77
Resusapen	47					93	3	143
Java-apen							18	18
Paarden, ezels en kruisingen daarvan	3	5	373					381
Varkens	108	3.258	9.811		2			13.179
Geiten	173	88	170		6			437
Schapen	333	120	2.043					2.496
Runderen	761	1.053	10.064		8			11.886
Andere zoogdieren	2	2	20					24
Huishoenders	557	5.073	80.036		9			85.675
Andere vogels	592	497	10.595	2	5.621			17.307
Reptielen	21		727					748
Klauwkikkers		308						308
Andere amfibieën			534		13			547
Zebravissen		3.936	85					4.021
Andere vissen	34	8.568	19.234	450	72			28.358
Totaal	**6.319**	**410.550**	**136.190**	**1.527**	**8.992**	**170**	**21**	**563.769**

Tabel 3
Diersoort - doel van de proef

Diersoort	Fundamenteel wetenschappelijk onderzoek	Toegepast en omzettings-gericht onderzoek			Bescherming van het milieu	Bescherming van diersoorten	Onderwijs
		Tbv de mens	Dierziekten, dierenwelzijn	Overig			
Muizen	111.813	69.119	1.786	4.051			9.874
Ratten	21.723	5.829	296	576			3.079
Cavia's	58	257	210	19			157
Mongoolse gerbils	68						
Syrische goudhamsters	97	241					89
Andere knaagdieren	1.197	882					19
Konijnen	137	309	162	127			135
Honden	68	8	84				362
Katten	39		58				109
Fretten		473					13
Andere roofdieren	97						38
Klauwaapjes	3	74					
Resusapen	9	134					
Java-apen		18					
Paarden, ezels en kruisingen daarvan	105	84	111				57
Varkens	258	526	7.040	9			913
Geiten	43	78	60				254
Schapen	14	1.974	166	1			115
Runderen	289	252	10.172	3	8		576
Andere zoogdieren	12	12					
Huishoenders	629	109	55.503	240		90	1.515
Andere vogels	10.787	61	4.947		2	1.293	197
Reptielen	700		27				21
Klauwkikkers	308						
Andere amfibieën	547						
Zebravissen	2.800	1.046					32
Andere vissen	3.737		13.761		1.500	1.714	685
Totaal	**155.538**	**81.486**	**94.383**	**5.026**	**1.510**	**3.097**	**18.240**

	Forensisch onderzoek	Fok met ongerief, niet gebruikt in dierproef	Gereguleerde productie	Kwaliteitscontrole	Krachtens wetgeving vereiste toxicologie			Totaal
					Algemeen	Ecologie	Diervoeding en doeldier	
		58.388	1.213	17.914	3.347			277.505
		809	807	30.521	35.485			99.125
			13	3.093	541			4.348
								68
				1.275				1.702
			119					2.217
			35	2.384	7.474			10.763
			5	96	445			1.068
				8	30			244
			296					782
				207				342
								77
								143
								18
				24				381
	2		4	4.285	86		56	13.179
						2		437
				226				2.496
	8			578				11.886
								24
			226	23.608		20	3.735	85.675
				20				17.307
								748
								308
								547
						68	75	4.021
					4.816	2.145		28.358
	10	**59.197**	**2.718**	**84.239**	**52.224**	**2.235**	**3.866**	**563.769**

Tabel 4
Genetisch gemodificeerde dieren - doel van de proef

Diersoort	Fundamenteel wetenschappelijk onderzoek	Toegepast en omzettings-gericht onderzoek			Bescherming van het milieu	Bescherming van diersoorten	Onderwijs	Forensisch onderzoek	Fok met ongerief, niet gebruikt in dierproef	Gereguleerde productie	Kwaliteitscontrole	Krachtens wetgeving vereiste toxicologie			Totaal
		Tbv de mens	Dierziekten, dierenwelzijn	Overig								Algemeen	Ecologie	Diervoeding en doeldier	
Muizen	53.562	25.402	43	460			2.591		58.388	802	46	36			141.330
Ratten	701	282					40		809						1.832
Konijnen		63													63
Vissen	1.380	782													2.162
Totaal	**55.643**	**26.529**	**43**	**460**			**2.631**		**59.197**	**802**	**46**	**36**			**145.387**

Tabel 5
Diersoort – wettelijke bepalingen

Diersoort	Geen wettelijke bepaling	Eu wetgeving	Nationale wetgeving eu-land(en)	Niet-eu wetgeving	Totaal
Muizen	255.031	20.926		1.548	277.505
Ratten	32.312	62.663		4.150	99.125
Cavia's	701	3.441		206	4.348
Mongoolse gerbils	68				68
Syrische goudhamsters	427	1.275			1.702
Andere knaagdieren	2.098	119			2.217
Konijnen	870	9.893			10.763
Honden	522	546			1.068
Katten	206	38			244
Fretten	486	296			782
Andere roofdieren	135	207			342
Klauwaapjes	77				77
Resusapen	143				143
Java-apen	18				18
Paarden, ezels en kruisingen daarvan	357	24			381
Varkens	8.748	4.156	255	20	13.179
Geiten	435	2			437
Schapen	2.270	226			2.496
Runderen	11.308	578			11.886
Andere zoogdieren	24				24
Huishoenders	58.086	27.589			85.675
Andere vogels	17.287	20			17.307
Reptielen	748				748
Klauwkikkers	308				308
Andere amfibieën	547				547
Zebravissen	3.878	143			4.021
Andere vissen	21.397	6.444	517		28.358
Totaal	**418.487**	**138.586**	**772**	**5.924**	**563.769**

Tabel 6
Diersoort – toxicologisch onderzoek

Diersoort	Geen toxicologisch onderzoek	Tox/wv geneesmiddelen voor de mens	Tox/wv diergeneesmiddelen en residuen daarvan	Tox/wv medische toepassingen	Tox/wv industriële chemicaliën	Tox/wv plantenbeschermende producten	Tox/wv voeding incl. Contactmaterialen	Tox/wv diervoeding	Tox/wv anders	Totaal
Muizen	255.031	5.435	15.080	36	1.923					277.505
Ratten	32.312	39.168	1.093		25.580	744	198	30		99.125
Cavia's	701	294	2.858		495					4.348
Mongoolse gerbils	68									68
Syrische goudhamsters	427		1.275							1.702
Andere knaagdieren	2.098	119								2.217
Konijnen	870	2.719	3.056		2.448	1.670				10.763
Honden	522	450	96							1.068
Katten	206		34						4	244
Fretten	486	296								782
Andere roofdieren	135		207							342
Klauwaapjes	77									77
Resusapen	143									143
Java-apen	18									18
Paarden, ezels en kruisingen daarvan	357		24							381
Varkens	8.748	87	4.341						3	13.179
Geiten	435					2				437
Schapen	2.270		226							2.496
Runderen	11.308		578							11.886
Andere zoogdieren	24									24
Huishoenders	58.086		24.467			20		3.102		85.675
Andere vogels	17.287		20							17.307
Reptielen	748									748
Klauwkikkers	308									308
Andere amfibieën	547									547
Zebravissen	3.878	75							68	4.021
Andere vissen	21.397						1.062		5.899	28.358
Totaal	**418.487**	**48.643**	**53.355**	**36**	**30.446**	**2.436**	**1.260**	**3.132**	**5.974**	**563.769**

Tabel 7
Diersoort – anesthesie

Diersoort	Is niet toegepast (geen aanleiding)	Is niet toegepast (onverenigbaar proef)	Is toegepast als anesthesie (geen euthanasie)	Eindtotaal
Muizen	147.779	2.253	127.473	277.505
Ratten	70.364	610	28.151	99.125
Cavia's	3.330		1.018	4.348
Mongoolse gerbils			68	68
Syrische goudhamsters	1.400		302	1.702
Andere knaagdieren	1.310		907	2.217
Konijnen	10.306	5	452	10.763
Honden	985		83	1.068
Katten	162	26	56	244
Fretten	13		769	782
Andere roofdieren	300		42	342
Klauwaapjes			77	77
Resusapen			143	143
Java-apen			18	18
Paarden, ezels en kruisingen daarvan	263		118	381
Varkens	11.937	226	1.016	13.179
Geiten	315		122	437
Schapen	2.307		189	2.496
Runderen	11.500	84	302	11.886
Andere zoogdieren	16		8	24
Huishoenders	80.502	847	4.326	85.675
Andere vogels	17.161	51	95	17.307
Reptielen	721		27	748
Klauwkikkers	306		2	308
Andere amfibieën	294	240	13	547
Zebravissen	1.778	68	2.175	4.021
Andere vissen	16.219	6.040	6.099	28.358
Totaal	**379.268**	**10.450**	**174.051**	**563.769**

Tabel 8
Diersoort – pijnbestrijding

Diersoort	Is niet toegepast (geen aanleiding)	Is niet toegepast (onverenigbaar proef)	Is toegepast	Totaal
Muizen	208.562	28.333	40.610	277.505
Ratten	79.530	7.297	12.298	99.125
Cavia's	1.989	2.137	222	4.348
Mongoolse gerbils	68			68
Syrische goudhamsters	1.301	377	24	1.702
Andere knaagdieren	2.217			2.217
Konijnen	9.979	476	308	10.763
Honden	994	22	52	1.068
Katten	243	1		244
Fretten	207	441	134	782
Andere roofdieren	84	207	51	342
Klauwaapjes	57		20	77
Resusapen	70		73	143
Java-apen	18			18
Paarden, ezels en kruisingen daarvan	285	16	80	381
Varkens	8.858	3.361	960	13.179
Geiten	321		116	437
Schapen	2.264	144	88	2.496
Runderen	11.260	504	122	11.886
Andere zoogdieren	18		6	24
Huishoenders	79.370	6.195	110	85.675
Andere vogels	17.302		5	17.307
Reptielen	748			748
Klauwkikkers	308			308
Andere amfibieën	544		3	547
Zebravissen	3.746	275		4.021
Andere vissen	27.693	577	88	28.358
Totaal	**458.036**	**50.363**	**55.370**	**563.769**

Tabel 9
Diersoort – mate van ongerief

Diersoort	Terminaal onder anesthesie	Licht	Matig	Ernstig	Totaal
Muizen	7.479	193.030	64.935	12.061	277.505
Ratten	2.019	87.300	8.304	1.502	99.125
Cavia’s	55	2.287	1.987	19	4.348
Mongoolse gerbils		68			68
Syrische goudhamsters	133	1.144	35	390	1.702
Andere knaagdieren	35	2.104	78		2.217
Konijnen	61	10.564	120	18	10.763
Honden	9	1.013	18	28	1.068
Katten		234	10		244
Fretten		200	398	184	782
Andere roofdieren		235	107		342
Klauwaapjes		5	42	30	77
Resusapen		25	60	58	143
Java-apen			18		18
Paarden, ezels en kruisingen daarvan	7	365	9		381
Varkens	143	9.799	3.040	197	13.179
Geiten	6	345	86		437
Schapen	9	2.272	201	14	2.496
Runderen		11.255	576	55	11.886
Andere zoogdieren		12	12		24
Huishoenders	386	76.682	8.072	535	85.675
Andere vogels	19	12.372	4.910	6	17.307
Reptielen		721	26	1	748
Klauwkikkers	1	307			308
Andere amfibieën		536	9	2	547
Zebravissen	2	3.405	606	8	4.021
Andere vissen	1.667	24.125	2.448	118	28.358
Totaal	**12.031**	**440.405**	**96.107**	**15.226**	**563.769**

Tabel 10
Diersoort – toestand van de dieren na de proef

Diersoort	Dood of gedood tijdens of in het kader van de proef	In leven gelaten na het einde van de proef	Eindtotaal
Muizen	271.812	5.693	277.505
Ratten	96.129	2.996	99.125
Cavia's	4.143	205	4.348
Mongoolse gerbils	68		68
Syrische goudhamsters	1.621	81	1.702
Andere knaagdieren	664	1.553	2.217
Konijnen	10.410	353	10.763
Honden	439	629	1.068
Katten	10	234	244
Fretten	739	43	782
Andere roofdieren	245	97	342
Klauwaapjes	74	3	77
Resusapen	79	64	143
Java-apen		18	18
Paarden, ezels en kruisingen daarvan	61	320	381
Varkens	6.913	6.266	13.179
Geiten	129	308	437
Schapen	567	1.929	2.496
Runderen	1.174	10.712	11.886
Andere zoogdieren	10	14	24
Huishoenders	73.266	12.409	85.675
Andere vogels	5.302	12.005	17.307
Reptielen	1	747	748
Klauwkikkers	60	248	308
Andere amfibieën	9	538	547
Zebravissen	3.848	173	4.021
Andere vissen	14.852	13.506	28.358
Totaal	**492.625**	**71.144**	**563.769**

Tabel 11
Doel van de proef – bijzonderheid dier

Doel van de proef	Gewoon dier (behalve aap)	Genetisch gemodificeerd zonder ongerief	Genetisch gemodificeerd met ongerief	Dieren uit wilde fauna (behalve aap)	Dieren in hun biotoop (behalve aap)	NHP F1	NHP F2 of groter	Nhp zichzelf instandhoudende kolonie	Totaal
Fundamenteel wetenschappelijk onderzoek	84.558	44.723	10.920	615	14.710	0		12	155.538
Toegepast en omzettingsgericht onderzoek									
tbv de Mens	53.660	26.036	493	240	831	3	18	205	81.486
Dierziekten, dierenwelzijn	88.351	43	0	1.028	4.961	0		0	94.383
Overig	4.566	460	0	0	0	0		0	5.026
Bescherming van het milieu	605	0	0	903	2	0		0	1.510
Bescherming van diersoorten	258	0	0	1.546	1.293	0		0	3.097
Onderwijs	15.606	2.580	51	3	0	0		0	18.240
Forensisch onderzoek	10	0	0	0	0	0		0	10
Fok met ongerief, niet gebruikt in dierproef	0	0	59.197	0	0	0		0	59.197
Gereguleerde productie	1.916	802	0	0	0	0		0	2.718
Kwaliteitscontrole	84.193	46	0	0	0	0		0	84.239
Krachtens wetgeving vereiste toxicologie									
Algemeen	52.188	0	36	0	0	0		0	52.224
Ecologie	1.173	0	0	1.062	0	0		0	2.235
Diervoeder en doeldier	3.866	0	0	0	0	0		0	3.866
Totaal	**390.950**	**74.690**	**70.697**	**5.397**	**21.797**	**3**	**18**	**217**	**563.769**

Tabel 12
Doel van de proef – herkomst en hergebruik

Doel van de proef	Hergebruikt (inclusief nhp)	In de EU (inclusief Nederland) bij een geregistreerde fokker geboren dieren (geen nhp)	In de EU maar niet bij een geregistreerde fokker geboren dieren (geen nhp)	In de rest van Europa geboren dieren (geen nhp)	Elders ter wereld geboren dieren (geen nhp)	In de EU (inclusief Nederland) bij een geregistreerde fokker geboren apen	In Azië geboren apen	Totaal
Fundamenteel wetenschappelijk onderzoek	951	135.639	11.971	454	6.515	8	0	155.538
Toegepast en omzettingsgericht onderzoek								
tbv de Mens	563	76.728	2.453	1.071	488	162	21	81.486
Dierziekten, dierenwelzijn	667	11.424	82.292	0	0	0	0	94.383
Overig	0	4.394	628	0	4	0	0	5.026
Bescherming van het milieu	0	8	1.500	2	0	0	0	1.510
Bescherming van diersoorten	0	90	1.714	0	1.293	0	0	3.097
Onderwijs	3.972	12.250	2.003	0	15	0	0	18.240
Forensisch onderzoek	0	0	0	0	10	0	0	10
Fok met ongerief, niet gebruikt in dierproef	0	59.197	0	0	0	0	0	59.197
Gereguleerde productie	23	2.291	226	0	178	0	0	2.718
Kwaliteitscontrole	23	55.736	28.480	0	0	0	0	84.239
Krachtens wetgeving vereiste toxicologie								
Algemeen	120	51.567	48	0	489	0	0	52.224
Ecologie	0	1.151	1.084	0	0	0	0	2.235
Diervoeder en doeldier	0	75	3.791	0	0	0	0	3.866
Eindtotaal	**6.319**	**410.550**	**136.190**	**1.527**	**8.992**	**170**	**21**	**563.769**

Tabel 13
Doel van de proef – mate van ongerief

Doel van de proef	Terminaal onder anesthesie	Licht	Matig	Ernstig	Totaal
Fundamenteel wetenschappelijk onderzoek	5.988	110.071	34.744	4.735	155.538
Toegepast en omzettingsgericht onderzoek					
tbv de Mens	1.417	45.872	30.141	4.056	81.486
Dierziekten, dierenwelzijn	1.544	80.865	11.590	384	94.383
Overig	21	2.501	2.503	1	5.026
Bescherming van het milieu	0	1.431	0	79	1.510
Bescherming van diersoorten	0	1.383	1.714	0	3.097
Onderwijs	2.687	14.247	1.278	28	18.240
Forensisch onderzoek	0	10	0	0	10
Fok met ongerief, niet gebruikt in dierproef	0	57.191	1.293	713	59.197
Gereguleerde productie	226	2.038	432	22	2.718
Kwaliteitscontrole	127	68.890	10.436	4.786	84.239
Krachtens wetgeving vereiste toxicologie					
Algemeen	21	49.955	1.865	383	52.224
Ecologie	0	2.133	63	39	2.235
Diervoeder en doeldier	0	3.818	48	0	3.866
Eindtotaal	**12.031**	**440.405**	**96.107**	**15.226**	**563.769**

Tabel 14
Doel van de proef – wettelijke bepaling

Doel van de proef	Geen wettelijke bepaling	EU wetgeving	Nationale wetgeving EU-land(en)	Niet-EU wetgeving	Totaal
Fundamenteel wetenschappelijk onderzoek	155.538	0	0	0	155.538
Toegepast en omzettingsgericht onderzoek					
tbv de Mens	81.486	0	0	0	81.486
Dierziekten, dierenwelzijn	94.383	0	0	0	94.383
Overig	5.026	0	0	0	5.026
Bescherming van het milieu	1.510	0	0	0	1.510
Bescherming van diersoorten	3.097	0	0	0	3.097
Onderwijs	18.240	0	0	0	18.240
Forensisch onderzoek	10	0	0	0	10
Fok met ongerief, niet gebruikt in dierproef	59.197	0	0	0	59.197
Gereguleerde productie	0	2.688	0	30	2.718
Kwaliteitscontrole	0	78.098	255	5.886	84.239
Krachtens wetgeving vereiste toxicologie					
Algemeen	0	52.224	0	0	52.224
Ecologie	0	1.718	517	0	2.235
Diervoeder en doeldier	0	3.858	0	8	3.866
Eindtotaal	**418.487**	**138.586**	**772**	**5.924**	**563.769**

Tabel 15
Doel van de proef – toxicologisch onderzoek

Doel	Geen toxicologisch onderzoek	Tox/wv anders	Tox/wv geneesmiddelen voor de mens	Tox/wv diergeneesmiddelen en residuen daarvan	Tox/wv medische toepassingen	Tox/wv industriële chemicaliën	Tox/wv planten-beschermende producten	Tox/wv voeding incl. Contactmaterialen	Tox/wv diervoeding	Totaal
Fundamenteel wetenschappelijk onderzoek	155.538	0	0	0	0	0	0	0	0	155.538
Toegepast en omzettingsgericht onderzoek										
tbv de Mens	81.486	0	0	0	0	0	0	0	0	81.486
Dierziekten, dierenwelzijn	94.383	0	0	0	0	0	0	0	0	94.383
Overig	5.026	0	0	0	0	0	0	0	0	5.026
Bescherming van het milieu	1.510	0	0	0	0	0	0	0	0	1.510
Bescherming van diersoorten	3.097	0	0	0	0	0	0	0	0	3.097
Onderwijs	18.240	0	0	0	0	0	0	0	0	18.240
Forensisch onderzoek	10	0	0	0	0	0	0	0	0	10
Fok met ongerief, niet gebruikt in dierproef	59.197	0	0	0	0	0	0	0	0	59.197
Gereguleerde productie	0	0	2.489	229	0	0	0	0	0	2.718
Kwaliteitscontrole	0	0	33.915	50.324	0	0	0	0	0	84.239
Krachtens wetgeving vereiste toxicologie										
Algemeen	0	4.823	12.164	2.113	36	30.446	2.414	198	30	52.224
Ecologie	0	1.151	0	0	0	0	22	1.062	0	2.235
Diervoeder en doeldier	0	0	75	689	0	0	0	0	3.102	3.866
Eindtotaal	**418.487**	**5.974**	**48.643**	**53.355**	**36**	**30.446**	**2.436**	**1.260**	**3.132**	**563.769**

Registratie dierproeven en proefdieren 2014

Dierproeven bij instellingen van wetenschappelijk onderwijs

Tabel 16
Academisch Medisch Centrum van de Universiteit van Amsterdam - Diersoort - Doel van de proef

Diersoort	Fundamenteel weten-schappelijk onderzoek tbv de Mens	Fundamenteel weten-schappelijk onderzoek tbv Ethologie, diergedrag, dierbiologie	Toegepast en omzettings-gericht onderzoek tbv de Mens	Toegepast en omzettings-gericht onderzoek Dierziekten, dierenwelzijn	Toegepast en omzettings-gericht onderzoek overig	Bescherming van het milieu	Bescherming van diersoorten	Onderwijs	Forensisch onderzoek	Fok met ongerief, niet gebruikt in dierproef	Gereguleerde productie	Kwaliteitscontrole	Krachtens wetgeving vereiste toxicologie algemeen	Krachtens wetgeving vereiste toxicologie ecologie	Krachtens wetgeving vereiste toxicologie diervoeding en doeldier	Totaal
Muizen	13.085		5.532					1.798								20.415
Ratten	1.642		228					106		302						2.278
Cavia's	8															8
Mongoolse gerbils																
Syrische goudhamsters	9															9
Chinese dwerghamsters																
Andere knaagdieren																
Konijnen	53		30					6								89
Honden																
Katten																
Fretten																
Andere roofdieren																
Halfapen																
Klauwaapjes																
Resusapen																
Java-apen																
Meerkatten																
Bavianen																
Doodshoofdaapjes																
Mensapen																
Andere soorten niet-menselijke primaten																
Paarden, ezels en kruisingen daarvan																
Varkens	11							60								71
Geiten																
Schapen								20								20
Runderen																
Andere zoogdieren																
Huishoenders																
Andere vogels																
Reptielen																
Kikkers																
Klauwkikkers																
Andere amfibieën																
Zebravissen	242															242
Andere vissen																
Koppotigen																
Totaal	**15.050**		**5.790**					**1.990**		**302**						**23.132**

Tabel 17
Universiteit van Amsterdam - Diersoort - Doel van de proef

Diersoort	Fundamenteel wetenschappelijk onderzoek tbv de Mens	Fundamenteel wetenschappelijk onderzoek tbv Ethologie, diergedrag, dierbiologie	Toegepast en omzettingsgericht onderzoek tbv de Mens	Toegepast en omzettingsgericht onderzoek Dierziekten, dierenwelzijn	Toegepast en omzettingsgericht onderzoek overig	Bescherming van het milieu	Bescherming van diersoorten	Onderwijs	Forensisch onderzoek	Fok met ongerief, niet gebruikt in dierproef	Gereguleerde productie	Kwaliteitscontrole	Krachtens wetgeving vereiste toxicologie algemeen	Krachtens wetgeving vereiste toxicologie ecologie	Krachtens wetgeving vereiste toxicologie diervoeding en doeldier	Totaal
Muizen	1.901							58								1.959
Ratten	98		74					32								204
Cavia's																
Mongoolse gerbils																
Syrische goudhamsters																
Chinese dwerghamsters																
Andere knaagdieren																
Konijnen																
Honden																
Katten																
Fretten																
Andere roofdieren																
Halfapen																
Klauwaapjes																
Rhesusapen																
Java-apen																
Meerkatten																
Bavianen																
Doodshoofdaapjes																
Mensapen																
Andere soorten niet-menselijke primaten																
Paarden, ezels en kruisingen daarvan																
Varkens																
Geiten																
Schapen																
Runderen																
Andere zoogdieren																
Huishoenders																
Andere vogels																
Reptielen																
Kikkers																
Klauwkikkers																
Andere amfibieen																
Zebravissen																
Andere vissen																
Koppotigen																
Totaal	**1.999**		**74**					**90**								**2.163**

Tabel 18
Vrije Universiteit Medisch Centrum Amsterdam - Diersoort - Doel van de proef

Diersoort	Fundamenteel weten-schappelijk onderzoek tbv de Mens	Fundamenteel weten-schappelijk onderzoek tbv Ethologie, diergedrag, dierbiologie	Toegepast en omzettings-gericht onderzoek tbv de Mens	Toegepast en omzettings-gericht onderzoek Dierziekten, dierenwelzijn	Toegepast en omzettings-gericht onderzoek overig	Bescherming van het milieu	Bescherming van diersoorten	Onderwijs	Forensisch onderzoek	Fok met ongerief, niet gebruikt in dierproef	Gereguleerde productie	Kwaliteitscontrole	Krachtens wetgeving vereiste toxicologie algemeen	Krachtens wetgeving vereiste toxicologie ecologie	Krachtens wetgeving vereiste toxicologie diervoeding en doeldier	Totaal
Muizen	3.097							67								3.164
Ratten	1.603		20					43								1.666
Cavia’s								12								12
Mongoolse gerbils																
Syrische goudhamsters																
Chinese dwerghamsters																
Andere knaagdieren																
Konijnen								4								4
Honden																
Katten																
Fretten																
Andere roofdieren																
Halfapen																
Klauwaapjes																
Rhesusapen																
Java-apen																
Meerkatten																
Bavianen																
Doodshoofdaapjes																
Mensapen																
Andere soorten niet-menselijke primaten																
Paarden, ezels en kruisingen daarvan																
Varkens	9		6													15
Geiten	4															4
Schapen																
Runderen																
Andere zoogdieren																
Huishoenders																
Andere vogels																
Reptielen																
Kikkers																
Klauwkikkers																
Andere amfibieen																
Zebravissen	52															52
Andere vissen																
Koppotigen																
Totaal	**4.765**		**26**					**126**								**4.917**

Tabel 19
Vrije Universiteit Amsterdam - Diersoort - Doel van de proef

Diersoort	Fundamenteel weten-schappelijk onderzoek tbv de Mens	Fundamenteel weten-schappelijk onderzoek tbv Ethologie, diergedrag, dierbiologie	Toegepast en omzettings-gericht onderzoek tbv de Mens	Toegepast en omzettings-gericht onderzoek Dierziekten, dierenwelzijn	Toegepast en omzettings-gericht onderzoek overig	Bescherming van het milieu	Bescherming van diersoorten	Onderwijs	Forensisch onderzoek	Fok met ongerief, niet gebruikt in dierproef	Gereguleerde productie	Kwaliteitscontrole	Krachtens wetgeving vereiste toxicologie algemeen	Krachtens wetgeving vereiste toxicologie ecologie	Krachtens wetgeving vereiste toxicologie diervoeding en doeldier	Totaal
Muizen	4.229	576	202					488								5.495
Ratten	706							45								751
Cavia's																
Mongoolse gerbils																
Syrische goudhamsters																
Chinese dwerghamsters																
Andere knaagdieren																
Konijnen																
Honden																
Katten																
Fretten																
Andere roofdieren																
Halfapen																
Klauwaapjes																
Rhesusapen																
Java-apen																
Meerkatten																
Bavianen																
Doodshoofdaapjes																
Mensapen																
Andere soorten niet-menselijke primaten																
Paarden, ezels en kruisingen daarvan																
Varkens								15								15
Geiten								1								1
Schapen																
Runderen																
Andere zoogdieren																
Huishoenders																
Andere vogels																
Reptielen																
Kikkers																
Klauwkikkers																
Andere amfibieen																
Zebravissen	1.014															1.014
Andere vissen								21								21
Koppotigen																
Totaal	**5.949**	**576**	**202**					**570**								**7.297**

Tabel 20
Universiteit Twente Enschede - Diersoort - Doel van de proef

Diersoort	Fundamenteel weten-schappelijk onderzoek tbv de Mens	Fundamenteel weten-schappelijk onderzoek tbv Ethologie, diergedrag, dierbiologie	Toegepast en omzettings-gericht onderzoek tbv de Mens	Toegepast en omzettings-gericht onderzoek Dierziekten, dierenwelzijn	Toegepast en omzettings-gericht onderzoek overig	Bescherming van het milieu	Bescherming van diersoorten	Onderwijs	Forensisch onderzoek	Fok met ongerief, niet gebruikt in dierproef	Gereguleerde productie	Kwaliteitscontrole	Krachtens wetgeving vereiste toxicologie algemeen	Krachtens wetgeving vereiste toxicologie ecologie	Krachtens wetgeving vereiste toxicologie diervoeding en doeldier	Totaal
Muizen	104		90													194
Ratten	131															131
Cavia's																
Mongoolse gerbils																
Syrische goudhamsters																
Chinese dwerghamsters																
Andere knaagdieren																
Konijnen																
Honden																
Katten																
Fretten																
Andere roofdieren																
Halfapen																
Klauwaapjes																
Rhesusapen																
Java-apen																
Meerkatten																
Bavianen																
Doodshoofdaapjes																
Mensapen																
Andere soorten niet-menselijke primaten																
Paarden, ezels en kruisingen daarvan																
Varkens																
Geiten																
Schapen																
Runderen																
Andere zoogdieren																
Huishoenders																
Andere vogels																
Reptielen																
Kikkers																
Klauwkikkers																
Andere amfibieen																
Zebravissen																
Andere vissen																
Koppotigen																
Totaal	**235**		**90**													**325**

Tabel 21
Rijksuniversiteit Groningen - Diersoort - Doel van de proef

Diersoort	Fundamenteel wetenschappelijk onderzoek tbv de Mens	Fundamenteel wetenschappelijk onderzoek tbv Ethologie, diergedrag, dierbiologie	Toegepast en omzettingsgericht onderzoek tbv de Mens	Toegepast en omzettingsgericht onderzoek Dierziekten, dierenwelzijn	Toegepast en omzettingsgericht onderzoek overig	Bescherming van het milieu	Bescherming van diersoorten	Onderwijs	Forensisch onderzoek	Fok met ongerief, niet gebruikt in dierproef	Gereguleerde productie	Kwaliteitscontrole	Krachtens wetgeving vereiste toxicologie algemeen	Krachtens wetgeving vereiste toxicologie ecologie	Krachtens wetgeving vereiste toxicologie diervoeding en doeldier	Totaal
Muizen	9.126	230	2.870					778		12						13.016
Ratten	1.993	516	804					967								4.280
Cavia's	19		165					25								209
Mongoolse gerbils																
Syrische goudhamsters	84															84
Chinese dwerghamsters																
Andere knaagdieren		889	18													907
Konijnen			2					1								3
Honden																
Katten		10														10
Fretten																
Andere roofdieren																
Halfapen																
Klauwaapjes																
Rhesusapen																
Java-apen																
Meerkatten																
Bavianen																
Doodshoofdaapjes																
Mensapen																
Andere soorten niet-menselijke primaten																
Paarden, ezels en kruisingen daarvan																
Varkens																
Geiten			2													2
Schapen																
Runderen																
Andere zoogdieren		2														2
Huishoenders		18														18
Andere vogels		5.312					1.293	66								6.671
Reptielen																
Kikkers																
Klauwkikkers																
Andere amfibieen																
Zebravissen	552															552
Andere vissen		313														313
Koppotigen																
Totaal	**11.774**	**7.290**	**3.861**				**1.293**	**1.837**		**12**						**26.067**

Tabel 22
Leids Universitair Medisch Centrum - Diersoort - Doel van de proef

Diersoort	Fundamenteel weten-schappelijk onderzoek tbv de Mens	Fundamenteel weten-schappelijk onderzoek tbv Ethologie, diergedrag, dierbiologie	Toegepast en omzettings-gericht onderzoek tbv de Mens	Toegepast en omzettings-gericht onderzoek Dierziekten, dierenwelzijn	Toegepast en omzettings-gericht onderzoek overig	Bescherming van het milieu	Bescherming van diersoorten	Onderwijs	Forensisch onderzoek	Fok met ongerief, niet gebruikt in dierproef	Gereguleerde productie	Kwaliteitscontrole	Krachtens wetgeving vereiste toxicologie algemeen	Krachtens wetgeving vereiste toxicologie ecologie	Krachtens wetgeving vereiste toxicologie diervoeding en doeldier	Totaal
Muizen	17.855	11	5.999		1.612			629		240						26.346
Ratten	3.664		42		3			76								3.785
Cavia's	3															3
Mongoolse gerbils																
Syrische goudhamsters			187													187
Chinese dwerghamsters																
Andere knaagdieren																
Konijnen																
Honden																
Katten																
Fretten																
Andere roofdieren																
Halfapen																
Klauwaapjes																
Rhesusapen																
Java-apen																
Meerkatten																
Bavianen																
Doodshoofdaapjes																
Mensapen																
Andere soorten niet-menselijke primaten																
Paarden, ezels en kruisingen daarvan																
Varkens																
Geiten																
Schapen																
Runderen																
Andere zoogdieren																
Huishoenders																
Andere vogels																
Reptielen																
Kikkers																
Klauwkikkers																
Andere amfibieen																
Zebravissen																
Andere vissen																
Koppotigen																
Totaal	**21.522**	**11**	**6.228**		**1.615**			**705**		**240**						**30.321**

Tabel 23
Universiteit Leiden - Diersoort - Doel van de proef

Diersoort	Fundamenteel wetenschappelijk onderzoek tbv de Mens	Fundamenteel wetenschappelijk onderzoek tbv Ethologie, diergedrag, dierbiologie	Toegepast en omzettingsgericht onderzoek tbv de Mens	Toegepast en omzettingsgericht onderzoek Dierziekten, dierenwelzijn	Toegepast en omzettingsgericht onderzoek overig	Bescherming van het milieu	Bescherming van diersoorten	Onderwijs	Forensisch onderzoek	Fok met ongerief, niet gebruikt in dierproef	Gereguleerde productie	Kwaliteitscontrole	Krachtens wetgeving vereiste toxicologie algemeen	Krachtens wetgeving vereiste toxicologie ecologie	Krachtens wetgeving vereiste toxicologie diervoeding en doeldier	Totaal
Muizen	1.942							12								1.954
Ratten	369							88								457
Cavia's																
Mongoolse gerbils																
Syrische goudhamsters																
Chinese dwerghamsters																
Andere knaagdieren																
Konijnen																
Honden																
Katten																
Fretten																
Andere roofdieren																
Halfapen																
Klauwaapjes																
Rhesusapen																
Java-apen																
Meerkatten																
Bavianen																
Doodshoofdaapjes																
Mensapen																
Andere soorten niet-menselijke primaten																
Paarden, ezels en kruisingen daarvan																
Varkens																
Geiten																
Schapen																
Runderen																
Andere zoogdieren																
Huishoenders																
Andere vogels		149														149
Reptielen																
Kikkers																
Klauwkikkers																
Andere amfibieen																
Zebravissen	278	250														528
Andere vissen		122														122
Koppotigen																
Totaal	**2.589**	**521**						**100**								**3.210**

Tabel 24
Universiteit Maastricht - Diersoort - Doel van de proef

Diersoort	Fundamenteel weten-schappelijk onderzoek tbv de Mens	Fundamenteel weten-schappelijk onderzoek tbv Ethologie, diergedrag, dierbiologie	Toegepast en omzettings-gericht onderzoek tbv de Mens	Toegepast en omzettings-gericht onderzoek Dierziekten, dierenwelzijn	Toegepast en omzettings-gericht onderzoek overig	Bescherming van het milieu	Bescherming van diersoorten	Onderwijs	Forensisch onderzoek	Fok met ongerief, niet gebruikt in dierproef	Gereguleerde productie	Kwaliteitscontrole	Krachtens wetgeving vereiste toxicologie algemeen	Krachtens wetgeving vereiste toxicologie ecologie	Krachtens wetgeving vereiste toxicologie diervoeding en doeldier	Totaal
Muizen	5.931		154					127		72						6.284
Ratten	2.366		1.584					103		28						4.081
Cavia's	35															35
Mongoolse gerbils																
Syrische goudhamsters	4															4
Chinese dwerghamsters																
Andere knaagdieren																
Konijnen	52		8													60
Honden	12															12
Katten																
Fretten																
Andere roofdieren																
Halfapen																
Klauwaapjes																
Rhesusapen																
Java-apen																
Meerkatten																
Bavianen																
Doodshoofdaapjes																
Mensapen																
Andere soorten niet-menselijke primaten																
Paarden, ezels en kruisingen daarvan																
Varkens	56		16					12								84
Geiten	35															35
Schapen			31													31
Runderen																
Andere zoogdieren																
Huishoenders																
Andere vogels																
Reptielen																
Kikkers																
Klauwkikkers																
Andere amfibieen	13															13
Zebravissen																
Andere vissen																
Koppotigen																
Totaal	**8.504**		**1.793**					**242**		**100**						**10.639**

Tabel 25
Radboud Universiteit Nijmegen - Diersoort - Doel van de proef

Diersoort	Fundamenteel weten-schappelijk onderzoek tbv de Mens	Fundamenteel weten-schappelijk onderzoek tbv Ethologie, diergedrag, dierbiologie	Toegepast en omzettings-gericht onderzoek tbv de Mens	Toegepast en omzettings-gericht onderzoek Dierziekten, dierenwelzijn	Toegepast en omzettings-gericht onderzoek overig	Bescherming van het milieu	Bescherming van diersoorten	Onderwijs	Forensisch onderzoek	Fok met ongerief, niet gebruikt in dierproef	Gereguleerde productie	Kwaliteitscontrole	Krachtens wetgeving vereiste toxicologie algemeen	Krachtens wetgeving vereiste toxicologie ecologie	Krachtens wetgeving vereiste toxicologie diervoeding en doeldier	Totaal
Muizen	11.996		18.053	36	215			912		4.585						35.797
Ratten	5.728	2.181	3.686		450			204		293						12.542
Cavia's			21		19											40
Mongoolse gerbils																
Syrische goudhamsters																
Chinese dwerghamsters																
Andere knaagdieren																
Konijnen			8		44											52
Honden																
Katten																
Fretten																
Andere roofdieren																
Halfapen																
Klauwaapjes																
Rhesusapen			4													4
Java-apen																
Meerkatten																
Bavianen																
Doodshoofdaapjes																
Mensapen																
Andere soorten niet-menselijke primaten																
Paarden, ezels en kruisingen daarvan																
Varkens			79					111								190
Geiten			66													66
Schapen					1											1
Runderen																
Andere zoogdieren																
Huishoenders																
Andere vogels																
Reptielen																
Kikkers																
Klauwkikkers	59															59
Andere amfibieen																
Zebravissen	283															283
Andere vissen	25		46	398												469
Koppotigen																
Totaal	**18.091**	**2.181**	**21.963**	**434**	**729**			**1.227**		**4.878**						**49.503**

Tabel 26
UMC Utrecht - Diersoort - Doel van de proef

Diersoort	Fundamenteel wetenschappelijk onderzoek tbv de Mens	Fundamenteel wetenschappelijk onderzoek tbv Ethologie, diergedrag, dierbiologie	Toegepast en omzettingsgericht onderzoek tbv de Mens	Toegepast en omzettings-gericht onderzoek Dierziekten, dierenwelzijn	Toegepast en omzettingsgericht onderzoek overig	Bescherming van het milieu	Bescherming van diersoorten	Onderwijs	Forensisch onderzoek	Fok met ongerief, niet gebruikt in dierproef	Gereguleerde productie	Kwaliteitscontrole	Krachtens wetgeving vereiste toxicologie algemeen	Krachtens wetgeving vereiste toxicologie ecologie	Krachtens wetgeving vereiste toxicologie diervoeding en doeldier	Totaal
Muizen	4.799	215	1.177					136		4						6.331
Ratten	2.452	27	265					156								2.900
Cavia’s			3													3
Mongoolse gerbils																
Syrische goudhamsters																
Chinese dwerghamsters																
Andere knaagdieren																
Konijnen	32		143													175
Honden	37		8													45
Katten																
Fretten																
Andere roofdieren																
Halfapen																
Klauwaapjes																
Rhesusapen																
Java-apen																
Meerkatten																
Bavianen																
Doodshoofdaapjes																
Mensapen																
Andere soorten niet-menselijke primaten																
Paarden, ezels en kruisingen daarvan																
Varkens	158		11					19								188
Geiten	4		10													14
Schapen	14		36					1								51
Runderen																
Andere zoogdieren																
Huishoenders																
Andere vogels																
Reptielen																
Kikkers																
Klauwkikkers																
Andere amfibieen																
Zebravissen																
Andere vissen																
Koppotigen																
Totaal	**7.496**	**242**	**1.653**					**312**		**4**						**9.707**

Tabel 27
Universiteit Utrecht - Diersoort - Doel van de proef

Diersoort	Fundamenteel weten-schappelijk onderzoek tbv de Mens	Fundamenteel weten-schappelijk onderzoek tbv Ethologie, diergedrag, dierbiologie	Toegepast en omzettings-gericht onderzoek tbv de Mens	Toegepast en omzettings-gericht onderzoek Dierziekten, dierenwelzijn	Toegepast en omzettings-gericht onderzoek overig	Bescherming van het milieu	Bescherming van diersoorten	Onderwijs	Forensisch onderzoek	Fok met ongerief, niet gebruikt in dierproef	Gereguleerde productie	Kwaliteitscontrole	Krachtens wetgeving vereiste toxicologie algemeen	Krachtens wetgeving vereiste toxicologie ecologie	Krachtens wetgeving vereiste toxicologie diervoeding en doeldier	Totaal
Muizen	3.277		1.329					1.703								6.309
Ratten	1.614		433					604								2.651
Cavia's								66								66
Mongoolse gerbils																
Syrische goudhamsters								89								89
Chinese dwerghamsters																
Andere knaagdieren																
Konijnen			132					71								203
Honden	19		25					227								271
Katten	21							92								113
Fretten								13								13
Andere roofdieren																
Halfapen																
Klauwaapjes																
Rhesusapen																
Java-apen																
Meerkatten																
Bavianen																
Doodshoofdaapjes																
Mensapen																
Andere soorten niet-menselijke primaten																
Paarden, ezels en kruisingen daarvan	105		40					59								204
Varkens	4	20	61		9			599								693
Geiten								11								11
Schapen			7					83								90
Runderen			48					564								612
Andere zoogdieren	4															4
Huishoenders	120		87		34		90	771								1.102
Andere vogels								70								70
Reptielen	1							21								22
Kikkers																
Klauwkikkers	2															2
Andere amfibieen																
Zebravissen	460															460
Andere vissen																
Koppotigen																
Totaal	**5.627**	**20**	**2.162**		**43**		**90**	**5.043**								**12.985**

Tabel 28
Erasmus Medisch Centrum Rotterdam - Diersoort - Doel van de proef

Diersoort	Fundamenteel weten-schappelijk onderzoek tbv de Mens	Fundamenteel weten-schappelijk onderzoek tbv Ethologie, diergedrag, dierbiologie	Toegepast en omzettings-gericht onderzoek tbv de Mens	Toegepast en omzettings-gericht onderzoek Dierziekten, dierenwelzijn	Toegepast en omzettings-gericht onderzoek overig	Bescherming van het milieu	Bescherming van diersoorten	Onderwijs	Forensisch onderzoek	Fok met ongerief, niet gebruikt in dierproef	Gereguleerde productie	Kwaliteitscontrole	Krachtens wetgeving vereiste toxicologie algemeen	Krachtens wetgeving vereiste toxicologie ecologie	Krachtens wetgeving vereiste toxicologie diervoeding en doeldier	Totaal
Muizen	5.360	52	24.189					695		84						30.380
Ratten	284		778		28			513		150						1.753
Cavia's			52													52
Mongoolse gerbils	68															68
Syrische goudhamsters			54													54
Chinese dwerghamsters																
Andere knaagdieren			33													33
Konijnen																
Honden																
Katten																
Fretten			340													340
Andere roofdieren																
Halfapen																
Klauwaapjes																
Rhesusapen																
Java-apen			18													18
Meerkatten																
Bavianen																
Doodshoofdaapjes																
Mensapen																
Andere soorten niet-menselijke primaten																
Paarden, ezels en kruisingen daarvan																
Varkens			160					65								225
Geiten																
Schapen																
Runderen																
Andere zoogdieren																
Huishoenders			25													25
Andere vogels			4.824													4.824
Reptielen																
Kikkers																
Klauwkikkers																
Andere amfibieen																
Zebravissen			790													790
Andere vissen																
Koppotigen																
Totaal	**5.712**	**52**	**31.263**		**28**			**1.273**		**234**						**38.562**

Tabel 29
Wageningen Universiteit - Diersoort - Doel van de proef

Diersoort	Fundamenteel wetenschappelijk onderzoek tbv de Mens	Fundamenteel wetenschappelijk onderzoek tbv Ethologie, diergedrag, dierbiologie	Toegepast en omzettingsgericht onderzoek tbv de Mens	Toegepast en omzettingsgericht onderzoek Dierziekten, dierenwelzijn	Toegepast en omzettingsgericht onderzoek overig	Bescherming van het milieu	Bescherming van diersoorten	Onderwijs	Forensisch onderzoek	Fok met ongerief, niet gebruikt in dierproef	Gereguleerde productie	Kwaliteitscontrole	Krachtens wetgeving vereiste toxicologie algemeen	Krachtens wetgeving vereiste toxicologie ecologie	Krachtens wetgeving vereiste toxicologie diervoeding en doeldier	Totaal
Muizen	650		656					180								1.486
Ratten								72								72
Cavia's																
Mongoolse gerbils																
Syrische goudhamsters																
Chinese dwerghamsters																
Andere knaagdieren			831													831
Konijnen																
Honden																
Katten		8		50												58
Fretten																
Andere roofdieren																
Halfapen																
Klauwaapjes																
Rhesusapen																
Java-apen																
Meerkatten																
Bavianen																
Doodshoofdaapjes																
Mensapen																
Andere soorten niet-menselijke primaten																
Paarden, ezels en kruisingen daarvan																
Varkens			128	1.556				31								1.715
Geiten																
Schapen																
Runderen		67		1.013	3	8		15								1.106
Andere zoogdieren																
Huishoenders	506	5		4.273				192								4.976
Andere vogels				103		2										105
Reptielen				27												27
Kikkers																
Klauwkikkers																
Andere amfibieen																
Zebravissen								30								30
Andere vissen	5	597		2.446				694								3.742
Koppotigen																
Totaal	**1.161**	**677**	**1.615**	**9.468**	**3**	**10**		**1.214**								**14.148**

Registratie dierproeven en proefdieren 2014

Ten behoeve van defensie

Tabel 30
Dierproeven bij Defensie - Diersoort – doel van de proef

Diersoort	Toxicologie , kinetiek , therapie decontaminatie, zenuwgas	Therapie zenuwgas	Totaal
Cavia	35	24	59
Rat		48	48
Totaal	**35**	**72**	**107**

Tabel 31
Dierproeven bij Defensie - Diersoort – mate van ongerief

Diersoort	1	2	3	4	5	Totaal
Cavia	23	28	8			59
Rat	1	30	17			48
Totaal	**24**	**58**	**25**			**107**

Bijlage 3
Lijst met specificatie diersoorten

Andere knaagdieren
Aardmuis (Microtus agrestis), Bosmuis (Apodemus sylvaticus), Braziliaanse cavia (Cavia aperea), Dwergmuis (Micromys minutus), Eikelmuis (Eliomys quercinus), Katoenrat (Sigmodon hispidus), Moerascavia (Cavia magna), Muskusrat (Ondatra zibethicus), Rosse woelmuis (Myodes glareolus), Veldmuis (Microtus arvalis)

Andere zoogdieren
Belangers toepaja (Tupaia belangeri), Bruinvis (Phocoena phocoena), Das (Meles meles), Europese hamster (Cricetus cricetus), Europese nerts (Mustela lutreola), Gewone zeehond (Phoca vitulina), Grijze zeehond (Halichoerus grypus), Lama (Lama glama), Wild zwijn (Sus scrofa), Wilde kat (Felis silvestris)

Andere vogels
Beringstrandloper (Calidris ptilocnemis), Bonte vliegenvanger (Ficedula hypoleuca), Boomleeuwerik (Lullula arborea), Brandgans (Branta leucopsis), Driedoornige stekelbaars (Gasterosteus aculeatus), Grauwe gans (Anser anser), Grote kanoet (Calidris tenuirostris), Grutto (Limosa limosa), Kalkoen (Meleagris gallopavo), Kauw (Corvus monedula), Kemphaan (Philomachus pugnax), Kleine mantelmeeuw (Larus fuscus), Kleine zwaan (Cygnus bewickii), Knobbelzwaan (Cygnus olor), Kanoet (Calidris canutus), Kokmeeuw (Chroicocephalus ridibundus), Kolgans (Anser albifrons), Koolmees (Parus major), Krakeend (Anas strepera), Lepelaar (Platalea leucorodia), Meerkoet (Fulica atra), Middelste zaagbek (Mergus serrator), Nijlgans (Alopochen aegyptiac), Pijlstaart (Anas acuta), Pimpelmees (Cyanistes caeruleus), Pontische meeuw (Larus cachinnans), Rosse grutto (Limosa lapponica), Rotgans (Branta bernicla), Rotsduif (Columba livia), Scholekster (Haematopus ostralegus), Slobeend (Anas clypeata), Smient (Anas penelope), Spreeuw (Sturnus vulgaris), Steenuil (Athene noctua), Stormmeeuw (Larus canus), Tureluur (Tringa totanus), Veldleeuwerik (Alauda arvensis), Visdief (Sterna hirundo), Waterhoen (Gallinula chloropus), Wilde eend (Anas platyrhynchos), Wintertaling (Anas crecca), Zebravink (Taeniopygia guttata), Zeearend (Haliaeetus albicilla), Zilvermeeuw (Larus argentatus), Zwarte kraai (Corvus corone), Zwarte stern (Chlidonias niger)

Reptielen
Adder (Vipera berus), Gladde slang (Coronella austriaca), Hazelworm (Anguis fragilis), Levendbarende hagedis (Zootoca vivipara), Muurhagedis (Podarcis muralis), Pantergekko (Eublepharis macularius), Roodkeelanolis (Anolis carolinensis), Schilpadden (Testudines), Zandhagedis (Lacerta agilis)

Amfibieën
Axolotl (Ambystoma mexicanum), Heikikker (Rana arvalis), Klauwkikker (Xenopus Laevis), Knoflookpad (Pelobates fuscus), Rugstreeppad (Epidalea calamita)

Vissen
Afrikaanse meerval (Clarias gariepinus), Amerikaanse dikkop-elrits (Pimephales promelas), Amerikaanse lepelsteur (Polyodon spatula), Atlantische zalm (Salmo salar), Baars (Perca fluviatilis), Blankvoorn (Rutilus rutilus), Blonde rog (Raja brachyura), Bot (Platichthys flesus), Brasem (Abramis brama), Caribische rifhaai (Carcharhinus perezi), Europese aal (Anguilla anguilla), Europese karper (Cyprinus carpio), Europese zeebaars (Dicentrarchus labrax), Forel (Salmo trutta), Geelstaart koningsvis (Seriola lalandi), Gevlekte toonhaa (Mustelus asterias), Giebel (Carassius gibelio), Goudvis (Carassius auratus auratus), Grondel (Gobiidae), Gup (Poecilia reticulata), Haring (Clupea

harengus), Hondshaai (Scyliorhinus canicula)), Kabeljauw (Gadus morhua), Karper (Cyprinidae), Noordzeehouting (Coregonus oxyrinchus), Pijlstaartroggen (Dasyatidae), Regenboogforel (Oncorhynchus mykiss), Rivierprik (Lampetra fluviatilis), Ruwe haai (Galeorhinus galeus), Schar (Limanda limanda), Schelvis (Melanogrammus aeglefinus), Schol (Pleuronectes platessa), Snoekbaars (Stizostedion lucioperca), Tarbot (Psetta maxima), Tilapia (Oreochromis niloticus), Tong (Solea solea), Verpleegsterhaai (Ginglymostoma cirratum), Wijting (Merlangius merlangus), Winde (Leuciscus idus), Zebravis (Danio rerio), Zeepaardje (Hippocampus Abdominalis), Zeeprik (Petromyzon marinus)

Bijlage 4 Lijst met vergunninghouders

(Artikel 2 Wod) zoals gepubliceerd in de Staatscourant

Erasmus Universitair Medisch Centrum (Erasmus MC), te Rotterdam *
Radboud Universiteit Nijmegen, te Nijmegen *
Wageningen-Universiteit, te Wageningen *
Rijksuniversiteit Groningen, te Groningen *
Universiteit Leiden, te Leiden *
Universiteit Maastricht, te Maastricht *
Universiteit Utrecht, te Utrecht *
Technische Universiteit Delft , te Delft
Universiteit Twente, te Enschede *
Universiteit van Amsterdam, te Amsterdam *
Vrije Universiteit Amsterdam, te Amsterdam *
VU Medisch Centrum, te Amsterdam *
UMC Utrecht, te Utrecht *
Leids Universitair Medisch Centrum, te Leiden *
Academisch Medisch Centrum, te Amsterdam *
Nutreco Nederland B.V., te Boxmeer
Aqua Sense B.V., te Amsterdam
Farma Research Animal Health, te Nijmegen
ATKB, te Geldermalsen
Crucell, te Leiden *
Bio Trading Benelux BV, te Mijdrecht
Rottier, te Kloosterzande
Slangen Meersen, te Meersen
Provimi BV, te Velddriel *
Intervet International BV, te Boxmeer *
VisAdvies BV, te Nieuwegein *
Boehringer Ingelheim Animal Health Operations BV (BIAHO) , te Weesp *
Danone Research BV, te Utrecht *
Vereniging Sportvisserij Nederland, te Bilthoven
Topigs Norsvin, te Beuningen
WIL Research Europe BV, te S'Hertogenbosch *
MSD- Organon N.V., te Oss *
CURAX BV, te Nieuwersluis
Genmab B.V., te Utrecht *
FUJIFILM SonoSite BV, te Amsterdam-Duivendrecht
De Schothorst, te Lelystad *
Brains-On-Line, te Groningen
Steunstichting VZZ, te Nijmegen
Delta Phenomics, te Schaijk
SOVON Vogelonderzoek, te Nijmegen
Stichting Kenniscentrum Dierplagen , te Wageningen *
UniQure, te Amsterdam *
RRR E&C, te Almere
Crossbeta Biosciences BV, te Utrecht *
Mucosis, te Groningen *
Arcadis, divisie Water & Milieu, te Zwolle
Dutch Medical & Science Consultancy BV, te Leiden
ModiQuest Therapeutics B.V. , te Oss
InteRNA Technologies B.V., te Utrecht
NutriControl B.V., te Veghel
Stichting RAVON, te Nijmegen *
Equine Diagnostics, te Wyns
Jasja Dekker Dierecologie, te Arnhem
Bureau Mulder, te Groenekan
Chardon Pharma, te Herpen *
Natuurbalans - Limes Divergens BV, te Nijmegen
QVQ BV, te Utrecht
UMC St Radboud QM Diagnostics BV, te Nijmegen
Pharming Group B.V., te Leiden *
Dopharma Research BV, te Raamsdonkveer
AKZO Nobel Technology & Engineering B.V. SHERA Department , te Arnhem
Nederlands Kanker Instituut , te Amsterdam *
St. Sanquin Bloedvoorziening, te Amsterdam *
Koninklijk Instituut voor de Tropen, te Amsterdam
InTraVacc, te Bilthoven *
Stg DLO, te Wageningen *
Gezondheidsdienst voor Dieren, te Deventer *

NIZO food research, te Ede
Organisatie TNO, te Den Haag *
Biomedical Primate Research Center, te Rijswijk *
TNO Triskelion, te Zeist *
Van Hall Larenstein, te Velp
Hogeschool Utrecht, te Utrecht
Hogeschool Rotterdam College van Bestuur, te Rotterdam
Avans Hogeschool, te Breda
Aeres Groep , te Ede *
Hogeschool Leiden, te Leiden
Kon. Ned. Academie van Wetenschappen, te Amsterdam *
Ned. Inst. Voor Onderzoek der Zee , te Den Burg *
Harlan Laboratories B.V., te Venray *
BioXpert BV, te Schaijk *
Innoser BV, te Lelystad *
Innoser Laboratories BV, te Leiden *
*(de met een * gemarkeerde instanties beschikken ook over een vergunning artikel 11a Wod)*

Er is één vergunninghouder met alleen een vergunning artikel 11a Wod:

Hartelust B.V. te Tilburg

Bijlage 5
Vergelijking registratie

Vergelijking registratie 2014 met de voorgaande jaarrapportage

Tabel 1
Gevolgen van de wijziging van het nieuwe registratiesysteem op het aantal geregistreerde dierproeven in 2014 ten opzichte van 2013.

NB. Bij de weergegeven aantallen voor 2013 en 2014 zijn het aantal geregistreerde proefdieren die zijn gedood zonder voorafgaande handeling niet meegeteld.

Onderwerp	Aantal geregistreerde dierproeven in 2013	Aantal geregistreerde dierproeven in 2014	Verschil aantal geregistreerde dierproeven in 2014 t.o.v. 2013	Toelichting	Verwijzing in Zo doende 2014
Onder de definitie 'Genetisch gewijzigde dieren' worden in de nieuwe registratie meer dieren meegeteld.	Dierproeven met genetisch gemodificeerde dieren: 76.142	Dierproeven met genetisch gewijzigde dieren (=aantal genetische gemodificeerde dieren zonder ongerief + het aantal genetische gemodificeerde dieren met ongerief = 145.387	Stijging van 69.245 Ook valt onder deze stijging het aantal dierproeven geregistreerd onder 'fok met ongerief' (zie rij hieronder).	In 2014 registratie van genetisch gewijzigde dieren. Voorheen werden alleen genetische gemodificeerde dieren geregistreerd. Bij genetisch gemodificeerde dieren is het genoom door een DNA-techniek gewijzigd; genetisch gewijzigde dieren zijn ook dieren van lijnen met een spontane of chemisch geïnduceerde mutatie. Waarschijnlijk is er geen sprake van reële stijging omdat aantal genetisch gemodificeerde dieren voor 2014 nagenoeg gelijk is gebleven.	Bijlage 2, tabel 1, p.24
Vanaf 2014 uitbreiding definitie 'Fok met ongerief niet gebruikt in dierproef'	8.779	59.197	Stijging van 50.418, (dit aantal is een onderdeel van 'genetisch gewijzigde dieren' van bovenstaande rij)	Het creëren van een genetisch gewijzigde lijn is uitgebreid met tenminste de eerste twee generaties van een nieuwe genetisch gewijzigde lijn, totdat uit een welzijnsevaluatie blijkt dat er geen sprake is van ongerief. Ook bevat deze categorie een groot gedeelte van het aantal genetisch gemodificeerde dieren.	Bijlage 2, Tabel 2, p.27
Opschonen registratiesystemen i.v.m. nieuwe registratiesystematiek	n.v.t.	Circa 25.000 extra dierproeven geregistreerd	Stijging van circa 25.000	Naar verwachting eenmalige stijging.	

Tabel 2
Vergelijking van de registratiegegevens van het aantal dierproeven cq. het aantal betrokken proefdieren van de rapportagejaren 2013 en 2014 waar dit op grote lijnen mogelijk is.

NB. Bij de weergegeven aantallen voor 2013 en 2014 zijn het aantal geregistreerde proefdieren die zijn gedood zonder voorafgaande handeling niet meegeteld.

Onderwerp	Aantal geregistreerde dierproeven cq. proefdieren in 2013	Aantal geregistreerde dierproeven cq. proefdieren in 2014	Verschil aantal geregistreerde dierproeven cq. proefdieren in 2014 t.o.v. 2013	opmerkingen	Verwijzing in Zo doende 2014
Doden zonder voorafgaande behandeling	66.655	57.258	Daling van 9.397		Leeswijzer op p.12
Herkomst verworven proefdieren	1.032.522	977.217	Daling van 55.305		Tabel 2, p. 17
Herkomst verworven genetisch gewijzigde dieren	530.822	490.328	Daling van 40.494		Tabel 3, p. 17
Dieren dood of gedood vóór gebruik in fok of dierproef	574.511	527.086	Daling van 47.425	Voor 2014 registratie als 'Dieren doodgegaan of gedood vóór gebruik in dierproef'. In 2014 onderscheid in 'Dieren dood of gedood na gebruik in fok' (106.539) en 'Dieren dood of gedood vóór gebruik in fok of dierproef' (420.547)	Tabellen 4 en 5, p. 18
Dierproeven op dieren uit wilde fauna	1.293	5.397	Stijging van 4.104		Bijlage 2, tabel 1. p. 24
Dierproeven op dieren in hun biotoop	22.567	21.797	Daling van 770		Bijlage 2, tabel 1. p. 24
Hergebruik	Hergebruik in Nederlandse registratie: 9.249	Hergebruik nu in EU-registratie: 6.319	Daling van 2.930		Bijlage 2, tabel 2, p. 45
Categorie: Wettelijke bepalingen	121.063	145.282	Stijging van 24.219		Bijlage 2, tabel 5, p. 29
Anesthesie toegepast in proef	170.672	174.051	Stijging van 3.379		Bijlage 2, tabel 7, p. 31
Pijnbestrijding toegepast in dierproef	54.662	55.370	Stijging van 708		Bijlage 2, tabel 8, p. 32
Mate van ongerief: categorie ernstig ongerief	21.363	15.226	Daling van 6.137	Tot 2014 registratie in 6 ongerief categorieën. In 2014 registratie in 4 categorieën.	Bijlage 2, tabel 9, p. 33

proefdieren, w
onderwijs, biot
onderzoek, ver
veiligheid, doel
muis, vaccin, c
medicijn, verzo
huisvesting, ko

Dit is een uitgave van:

Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit
Postbus 43006
3540 AA Utrecht
T (088) 223 33 33
F (088) 223 33 34

info@nvwa.nl
www.nvwa.nl

februari 2016